devrim evde başlar!

risk almak: tabandan örgütlenen,
topluluğun sorumluluk üstlendiği
stratejileri uygulama

Birinci metin: "*taking risks: implementing grassroots community accountability strategies*", *Colors of Violence: the Incite! Anthology, South End. Cambridge, Mass., içinde, 2006, 251-266.*

İkinci Metin: "*Einleitung zur Übersetzung*", *Strategien für selbstorganisierte und kollektive Verantwortungsübernahme bei sexualisierter Gewalt. içinde, Berlin Transformative Justice Kollektiv, 2014, 1-11*

Kolektife bu adresten ulaşılabilir:
transformativejustice.eu
transformyrcommunity@riseup.net

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği
Birinci baskı, 2019

Almanca ve İngilizce Çeviri: Özge Karlık

Yayına Hazırlık ve Redaksiyon: Sinan Birdal

Mizanpaj / Tasarım Uygulama: Özge Özgüner

İllüstrasyonlar: Jessica C. White

Telifsizdir; lütfen kopyalayın, çoğaltın ve yayın!
ve bize de haber verin.
(Kolektifin kendi düştüğü nottur. Aynı görüşü Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği olarak biz de paylaşıyoruz.)

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği

FRIEDRICH EBERT STIFTUNG

Türkçe çeviriye önsöz

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği olarak bu çeviriyi yapmaktaki ilk motivasyonumuz 2018 yılında Berlin'de cinsel şiddetten hayatta kalanların hayatta kalanlar için düzenlediği *Mitsprache* isimli kongreye giden ekibimizden iki arkadaşın Transformative Justice Kolektifi'yle de buluşarak fikir alışverişinde bulunması ve bu kitapçık ile geri dönmesiyle ortaya çıktı. Dernek olarak Türkiye'de bir süredir cinsel şiddet alanında "onarıcı adalet" ve "dönüştürücü adalet" tartışmalarının eksikliğini hissettiğimiz için metni tercüme etmek konusunda epey heyecanlandık. Kendi bünyemizde gerçekleştirdiğimiz çalışmalar dâhilinde oldukça faydalı olacağını düşündüğümüz bu metnin, Türkiye'de konunun tartışılması ve gündemleşmesini isteyenler için yol açıcı bir kaynak olacağını düşünüyoruz.

Metinlerden biri Kuzey Amerika kökenli, şimdilerde aktif olmayan CARA isimli feminist örgüt tarafından yazılmış ve giriş metni niteliğindedir. Feminizm ve kesişimsellik perspektiflerinden cinsel şiddet konusunu ele alarak cinsel şiddetin sorumluluğunu topluluğun sorumluluğu addederek, çözümlenme sürecinde hayatta kalanın desteklendiği ve failin de uygun dönüştürücü yaptırım mekanizmalarına karşı yükümlü olduğu bir yapı önerilmektedir. Metin, Türkiye'de hala bazı çevrelerce tartışmalı görülen beyanın esaslığı kavramını açımlamanın yanı sıra, hukuki anlamda devlet zorunun ötesinde bir adalet anlayışının nasıl mümkün olabileceğine dair yeni bir perspektif sunuyor. İkinci metin dönüştürücü adalet konusunda aktif olarak çalışan Almanya grubunun kendi deneyim sürecini anlatan giriş yazısıdır. Bu tercümelerin cinsel şiddet ve toplumsal cinsiyet konularında söylem üreten, adalete inanan/inanmak isteyen aktivistlerin, feminist örgütlerin ve sivil toplum camiasının çalışmalarına katkıda bulunacağını umuyoruz.

CŞMD ekibi

Teşekkürler

CARA'ya, Berlin Transformative Justice Kolektifi'ne ve özellikle iletişim ve kaynak paylaşımı konusunda yardımını esirgemeyen Melanie'ye, illüstrasyonlarını bizimle paylaştığı için Jessica'ya ve bütün coğrafyalardan Transformative Justice kolektiflerine teşekkür ederiz.

Metinlere dair bilgiler

Bu çeviri metin iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm bir grup beyaz olmayan kadının (Alisa Bierria, Onion Carrillo, Eboni Colbert, Xandra Ibarra, Theryn Kigvamasud'Vashti ve Shale Maulana) oluşturduğu ***Tecavüze ve İstismara Karşı Topluluklar [Communities Against Rape and Abuse (CARA)]*** isimli bir kolektif tarafından kaleme alındı. İlk olarak şurada yayınlandı: Colors of Violence: the Incite! Anthology.2006. South End. Cambridge, Mass.: 251-266.

Şuradan online versiyonuna ulaşılabilir:
https://www.transformativejustice.eu/wp-content/uploads/2010/11/Taking-Risks.-CARA.pdf

İkinci bölüm ise konuyla ilgilenen Berlin grubunun bu çeviriye yazmış oldukları kendi önsözleridir. Deneyimlerini ve karşılaşmalarını kıymetli bulduğumuz için bu kısmı da kitapçığın bir parçası yapmak istedik. Bu önsöz ile beraber yukarıdaki İngilizce metin 2014 yılında Berlin Transformative Justice Kolektifince Almanca'ya tercüme edilmişti: ***Strategien für selbstorganisierte und kollektive Verantwortungsübernahme bei sexualisierter Gewalt. [Risk Almak: Cinsel Şiddet Durumlarında Tabandan Örgütlenen ve Kolektif Sorumluluk Üstlenme Stratejiler]***.

Şuradan online versiyonuna ulaşılabilir:
https://www.transformativejustice.eu/wp-content/uploads/2017/04/Das-Risiko-wagen.pdf

Devrim Evde Başlar

risk almak: tabandan örgütlenen, topluluğun sorumluluk üstlendiği stratejileri uygulama

Bu metin, bir grup beyaz olmayan kadının (Alisa Bierria, Onion Carrillo, Eboni Colbert, Xandra Ibarra, Theryn Kigvamasud'Vashti ve Shale Maulana) oluşturduğu Tecavüze ve İstismara Karşı Topluluklar [Communities Against Rape and Abuse (CARA)] isimli bir kolektif tarafından kaleme alındı.

Cinsel şiddete çoğu zaman, yalnızca yasa uygulayıcılar veya tıbbi personel gibi eğitimli profesyonellerce ele alınabilecek aşırı hassas bir mesele olarak yaklaşılır. Hayatta kalanların onarılamaz biçimde patolojikleştirilerek "zarar gördükleri" düşünülür. Saldırganlar, kurtarılamayacak ya da dönüştürülemeyecek "canavarlar" olarak görülür.[1] Bu aşırı tavırlar, bir topluluğun hâlihazırda mensubu olan kişileri, yani hayatta kalanların ve saldırganların arkadaşlarını ve ailelerini, son derece mühim olan hayatta kalana destek olma ve saldırganı istismar eden davranışından sorumlu tutma sürecine dâhil olmaktan uzaklaştırır. Lakin işin garip tarafı, hayatta kalanların büyük çoğunluğu destek, güvenlik ve karşı taraftan hesap sorabilme stratejileri konusunda arkadaşlarından ve ailelerinden yardım ister.[2]

---

1 Biz bu makalede, başka bir kişiye (tecavüz, cinsel taciz, zorlama ve benzeri) cinsel şiddet eyleminde bulunmuş olan kişiyi isimlendirirken bilhassa "sadırgan" sözcüğünü kullanıyoruz. Bu kelimeyi kullanmaktaki amacımız kesinlikle tecavüzün vahametini azaltmak için değil. Cezai sistemin dışında sorumluluk üstlenme sürecini tanımlayan çalışmamızda, "fail", "tecavüzcü", "sapık" gibi kriminal söz dağarcığını temel alan tanımları kullanmamaya çalışıyoruz. Ayrıca, makale boyunca zamirleri de değişken bir biçimde kullanıyoruz. (metinde maruz bırakan ya da bırakılan kişiler she (kadın), he (erkek) ya da they (çoğul cinsiyetli, cinsiyetsiz vb.) şeklinde kullanılıyor (ç.n.))

2 Golding, Jacqueline M. ve ark., "Social Support Sources Following Assault", Journal of Community Psychology, 17:92-107, Ocak 1989. Bu yazı, hayatta kalanların polise ya da tecavüz kriz merkezlerinden çok daha fazla oranda arkadaşlarına ve ailelerine ulaştıklarını gösteren araştırma örneklerinden sadece biri. Golding'in hayatta kalanlarla yapılan anketlerin sonuçlarının raporlandığı araştırması ortaya koyuyor ki hayatta kalanların %59'u

Seattle'da tabandan örgütlenen tecavüz karşıtı bir proje olan Tecavüze ve İstismara Karşı Topluluklar (CARA), cinsel şiddetin ve tecavüz kültürünün doğasını daha iyi anlamak, topluluğun tecavüz ve istismarla bağdaşmayan öz değerlerine sahip çıkmak ve topluluk içinde özgün güvenlik, destek ve sorumluluk üstlenme stratejileri geliştirmek için kendi toplumları içinde cinsel şiddete maruz bırakılmış çeşitli gruplarla çalıştı. Hayatta kalanlarla ve mensubu oldukları topluluk ile birtakım genel ilkeleri her süreçte esas alarak toplumun kendine has hedeflerini, değerlerini ve somut güvenlik / sorumluluk eylemlerini belirlemek için çalışıyoruz. Makalenin devamında bu topluluk sorumluluğu ilkelerini tartışıp Seattle aktivistlerince topluluk baz alınarak geliştirilmiş üç açıklayıcı örnek modelden bahsedeceğiz.

Toplumsal ağlar; özdeğerler, politikalar, kültürler ve tutumlar bazında büyük ölçüde farklılaşabildiğinden, her topluluğa uyacak kalıplaşmış bir sorumluluk modelinin gerçekçi olmamasının yanı sıra sorumluluk sürecine riayet eden bir yaklaşım şekli olmadığının farkına vardık. Lakin güvenliği ve hayatta kalanı, saldırganı ve camianın diğer mensuplarını da içerecek biçimde olaya dâhil olan herkesin iştirakini artırmaya yardımcı olacak bazı mühim düzenleyici prensiplerin olduğunu da öğrendik. Bir sorumluluk üstlenme modeli, her topluluğun kendine has ihtiyaçlarını uygun biçimde karşılayacak denli yaratıcı ve esnek olmak; aynı zamanda, kritik öneme sahip birtakım ilkeleri, stratejisini kurarken kullandığı çerçeveye entegre edecek denli de disiplinli olmak durumundadır.[3]

---

maruz bırakıldıkları cinsel şiddeti arkadaşlarına ve akrabalarına anlatırken; % 10.5'i polise ve %1.9'u tecavüz kriz merkezlerine başvurmuş. Ayrıca Golding'in çalışmasında ilginç olan, hayatta kalanların tecavüz kriz merkezlerini en fazla yardımcı olan fakat kolluk kuvvetlerinin ise en az yardımcı olduğunu belirtmiş olması. Golding, tecavüz mağdurları için arkadaşları ve aileleri en sık temas kurdukları kişiler olduğundan, bu konuda yapılan çalışmaların da bu enformel müdahaleleri iyileştirmeye ve desteklemeye yoğunlaşmaları gerektiğini belirtmektedir.

[3] Felsefeci Cornel West'ten ödünç alarak bu yaklaşıma aynı anda hem doğaçlamayı hem de yapıyı içeren "cazımsı yaklaşım" diyebiliriz. Caz müzikle epey benzer şekilde, topluluk sorumluluk üstlenme süreci de pek çok farklı ve birbirinden değişik bileşeni bünyesinde barındırabilir. Bu bileşenler, hem bir istikrar ve hem özenli bir planlama ihtiyacını gözetirken; aynı zamanda, cinsel şiddetin çetrefilli yapısına işaret etmeye olanak sağlar. Ayrıca, tıpkı caz müzik gibi, topluluğun sorumluluk üstlenme süreci de bir son nokta ya da bitmiş bir şey değildir; yapım aşaması süregiden yaşayan bir şeydir. Sonuç itibariyle, bizim topluluğun sorumluluk üstlenmesi sürecinden anladığımız, sadece tacizde bulunan topluluk mensubunun davranışlarından dolayı mesul tutulması fikrini aşan bir şeydir; daha ziyade cinsel şiddetin vuku bulmasına mahal veren bir kültürü ayakta tutan topluluğun bizzat meseleyle ilgili sorumluluk üstlenmesi tasavvurunu içermektedir. Bu son cümlede söylediğimiz, herkesin özgürleşmesine kıymet veren bir topluluğun tam anlamıyla etkin bir katılımla ve süreğen bir biçimde kendini yenilemeyi ve olumlamayı gerektiren bir sorumluluk üstlenme sürecidir.

"See? If we just stick together, then we'll all be safe."

"Gördünüz mü? Bir arada kalırsak, güvende oluruz."

Aşağıda, önemli bulduğumuz ve göz önünde bulundurmakta fayda olduğunu düşündüğümüz on ilkeyi sıraladık.

CARA'nın Sorumluluk İlkeleri

1. Herkesin insan oluşunu gözetin

Sorumluluk üstlenme sürecini örgütleyecek olan kişilerin hayatta kalan(lar), saldırgan(lar) ve topluluğun kendisi de dâhil olmak üzere meseleyle ilgisi bulunan herkesin insan olduğunu göz önünde bulundurması açık bir zorunluluktur. Bunu söylemek yapmaktan daha zordur!

Bir başkasına, bilhassa değer verdiğimiz bir kişiyi cinsel şiddete maruz bırakan birine öfke duymak doğal, hatta sağlıklıdır. Fakat burada kendimiz de dâhil olmak üzere her insanın kendi karmaşıklığını göz önünde bulundurmaya özen gösteren bir zeminde durmak son derece önemlidir. Belirli bir topluluğun ihtiyaçları ve değerleri göz önüne alındığında, hesap sorma süreci saldırgana yönelik agresif, hatta öfkeli olabilir; yine de saldırganı insanlıktan çıkaran bir şekilde olmamalıdır.

Saldırganı insanlıktan çıkarmak herkes için daha geniş bir baskı ortamının oluşmasına neden olur. Sözgelimi, suçlanan kişinin yabancılaştırılması ve insanlıktan çıkarılması bu kişinin üyesi olduğu toplumsal grubun, yine bu grubun başka bir üyesinin "canavarlaştırılması" dolayısıyla, orantısız bir cezaî baskıya hedef olma ihtimalini artırır. Bu durum bilhassa (beyaz olmayanlar, sakatlar, fakirler ve queerler gibi) "ötekilikleri" dolayısıyla hâlihazırda ceza sistemince hedef alınan marjinalleştirilmiş topluluklar için söz konusudur. Toplumumuzda biri "canavar" olarak addedildiğinde, bu isimlendirme çoğunlukla tüm topluluk için genelleştirilir. Bu genelleme, zulmün içselleştirilmesi nedeniyle marjinalleşmiş topluluğun diğer üyeleri tarafından bile yapılabilmektedir.[4]

Ayrıca saldırganı canavarlaştırmak, topluluğun tümü için sorumluluk üstlenme sürecinin ilerlemesine zarar verir. Kendimizi suçlu addedilenden damgalayarak ayrı tutmak, şiddetin meydana gelmesine mahal veren durumlara nasıl katkıda bulunduğumuzu görmemizi engeller.

2. Hayatta kalanın özerkliğini önceliğiniz haline getirin

Özerklik, bir kişinin kendi özgür iradesiyle ve özgüdümüyle, dışarıdan bir baskı ve zorlama olmaksızın kararlar alabilmesi yetisidir. Bir kişi cinsel saldırıya maruz bırakıldığında, özerkliği son derece zarar görmüştür. Bu sebeple, hayatta kalanın değerleri ve ihtiyaçları öncelenmeli, tanınmalı ve onlara saygı duyulmalıdır.

Hayatta kalan gerçek bir kişi olarak alınmak yerine bir düşüncenin sembolü olarak nesneleştirilip önemsizleştirilmemelidir. Tacizci davranışta bulunan kişiden ne zaman, niçin, nerede ve nasıl hesap sorulacağı konusunda hayatta kalanın görüşünün dikkate alınması son derece elzemdir. Ayrıca, hayatta kalanın plana öncülük etmek, onu yürütmek, ya da daha az liderlik rolü üstlenmek veya planın herhangi bir noktasında yer almamak gibi seçeneklere sahip olma hakkı olduğunun farkında olmak önemlidir. Bunun yanında, hayatta kalanın bu sürecin içine kimlerin dâhil olacağını belirleme imkânı da olmalıdır. Hayatta kalanlardan bazıları arkadaşlarıyla veya camia dışından biriyle birlikte durumu değerlendirmeyi ve süreci işletmeyi faydalı bulabilir. Hatları açıkça belirlenmiş sorumluluk paylaşımına katkıda bulunmak amacıyla, hayatta kalan ve topluluğun diğer üyeleri kişisel sınırları ve kimin hangi rolü nereye kadar üstlenmeyi istediği konusunu müzakere edebilir ve bunun üzerine görüş alışverişi yapabilir ve böylelikle diğerleri de kendilerine düşen rolü net beklentiler ve amaçlar doğrultusunda yerine getirebilirler.

---

[4] "İçselleştirilmiş zulmü", marjinalleştirilmiş ve baskılanmış bir grubun üyesi olan kişinin aşağılanma kanaatlerini ve kendi grubunun veya belki kendi kendisinin değersizleştirilmesinin kabulü, desteği ve meşrulaştırması süreci olarak tanımlıyoruz.

3. Hem hayatta kalan için hem de topluluğun diğer üyeleri için eş zamanlı bir güvenlik ve destek planı belirleyin

Güvenlik karmaşık bir meseledir ve kapıları kilitli tutmanın, iyi aydınlatılmış bir yolda yürümenin ve silah ya da cep telefonu taşımanın çok ötesinde bir şeydir. Bir "güvenlik planı"nın, sorumluluk üstlenme sürecimizin kendi fiziksel ve duygusal sağlığımızı nasıl etkileyeceğine dair eleştirel bir şekilde düşünmeye devam etmemizi gerektirdiğini hatırınızda tutun.[5] Şu gibi sorular üzerine düşünün: Tacizde bulunan kişi tacizkar davranışı ona beyan edildiğinde nasıl tepki verecek? Saldırganın stratejilerini mekanikleştirmekten çıkarmak için birlikte nasıl çalışabiliriz? Hatırlayın; saldırganın şiddeti üzerinde kontrolümüz yoktur, fakat buna nasıl hazırlıklı olabileceğimiz ve nasıl tepki göstereceğimiz konusunda kontrolümüz vardır.

Bir saldırgan, gerçekleştirdiği eylem ile yüzleştirildiğinde şiddet yükselebilir. İntikam, intihar, ısrarlı takip tehditleri, özel bilgileri ifşa etme tehditleri ya da çalışma, yemek yeme, uyuma veya hayatımızı özel tutmamızı engelleme tehditleri yapabilir. Saldırgan, ayrıca, hayatta kalanı ve diğerlerini korkutmak amacıyla gözdağı vermeye kalkabilir. Grubunuzun örgütlenmesine engel oluşturmak için kendi sınıfsal pozisyonunu, ırk, yaş veya sosyopolitik statü gibi ayrıcalıkları öne sürebilir. Suçuyla yüzleştirme aşamasını planlarken; bununla ilgilenen kişiler saldırganın misilleme yapması ihtimaline karşılık bir savunma uygulamaya da muhakkak hazırlıklı olmalıdır. Eğer içinde bulunduğunuz durum buna elveriyorsa, süreci örgütleyenler olarak topluluğun diğer mensuplarına da uygulamayı düşündüğünüz planınıza dair ikazda bulunabilirsiniz ve böylelikle onların da taciz eden kişinin verebileceği tepkilere dair hazırlıklı olmasını sağlayabilirsiniz.

Süreci örgütleyenler, hayatta kalanı ve kendilerini destekleyecek bir plan da yapmalılar. Sorumluluk üstlenme sürecinde dikkatimizin dağılması ihtimalini ve birinin saldırıya maruz kalmış olduğunu ve duygusal desteğimize ihtiyacı olduğunu kolayca unutabiliyoruz. Herhangi bir topluluk içerisinde cinsel saldırıya maruz bırakılmış olan birden fazla kişi olma ve/veya hane içi bir şiddet yaşanmış olma ihtimali de söz konusudur. Süreci örgütleyen grup içerisinde görev almış olan başka hayatta kalanlar da olabilir ve süreç içerisinde tetiklenebilirler. Sorumluluk üstlenme sürecini örgütlemek, yalnızca saldırganın davranışını hedef alan bir strateji geliştirme işinden ibaret olmamalıdır; bilakis, topluluk inşası ve mensuplarının gerçekten şefkat görebilmesi için sevgi dolu bir alan yaratmakla ilgili bir iştir. Süreç içinde görev alanlar, aynı zamanda, kendi tetikleyicilerinin de farkında olmaya ve kendilerini de destekleyecek bir

[5] Biseksüel, Trans, Lezbiyen ve Gey İstismardan Hayatta Kalanlar Northwest Ağı'na [the Northwest Network of Bisexual, Trans, Lesbian, and Gay Survivors of Abuse] "güvenlik planı" eylemini ortaya koydukları için teşekkürler.

plan oluşturmaya çalışmalıdır. Bazen, süreci örgütleyenlerden bağımsız olarak, destek sistemi olarak işlev görebilecek, arkadaşlardan menkul ayrı bir grup oluşturmak faydalı olur.

4. Stratejinizin potansiyel sonuçlarını dikkatle gözden geçirin

Herhangi bir plana göre hareket etmeden önce, grubunuzun uygulayacağınız stratejinin her türden potansiyel sonucunu öngörmüş olmayı denediğinden her daim emin olun. Birini tacizden sorumlu tutmak zordur ve taciz edenden gelebilecek potansiyel tepkiler sayısızdır. Sözgelimi, saldırganın davranışını kamulaştırmak üzere medyayı kullanmayı seçtiyseniz, hayatta kalanın ve süreci örgütleyenlerin güvenliğini ve mahremiyetini de düşünebilirsiniz. Fakat aynı zamanda, medyanın hikâyeyi sizin değerlerinize uygun olmayacak bir şekilde lanse etmesi ihtimalini ya da hikayenin sizin topluluğunuz dışından birinin saldırganı fiziksel olarak tehdit etmeye sevk edecek denli nefretini uyandırabileceğini de düşünmelisiniz. Veyahut medyanın saldırgana kendi tacizkar davranışını meşrulaştıracak bir zemin sağlama ihtimalini de göz önünde bulundurmalısınız. Sorumluluk üstlenme stratejisindeki bu "farzedelim ki şöyle oldu" ihtiyacı süreçle alakalı hevesi kırmaktan ziyade süreci örgütleyenlerin olası sonuçları göz önünde bulundurdukları dikkatli bir plan yaptıklarından emin olmaları içindir. Yaptığınız ilk planlama süreç içinde değişebilir, yeniden düzenlenebilir ve eğilip bükülebilir. Bu kişinin hesap vermesi için çalıştığınız sürenin beklediğinizden daha uzun sürdüğünü görebilirsiniz. Tacizle, bilhassa cinsel ve hane içi şiddetle alakalı oluşan sessizlik çemberinden ötürü topluluk içinde bölünmeler yaşanabilir. Hayatta kalanı veya kendinizi topluluktan daha fazla izole ettiğinizi hissedebilirsiniz. Birinden davranışına dair hesap vermesi sürecini topluluk içinde örgütlerken daha gerçekçi sonuçlar üzerinde düşünün. Süreç başarılı da ilerleyebilir, sekteye de uğrayabilir.

5. Kolektif bir şekilde örgütlenin

Sorumluluk üstlenme sürecini kendi başınıza örgütlemek imkânsız olmasa da çok daha zordur. Bir grubun birlikte çalışması stratejilere dair eleştirel düşünmek konusunda daha iyi iş çıkarmayı sağlayabilir; zira daha fazla bakış açısı ve deneyim söz konusu olacaktır. Şayet bir ya da iki kişi emeği paylaşabiliyor ve aynı zamanda birbirine duygusal olarak destek oluyorsa, süreci örgütleyenlerin çabuk tükenme ihtimalleri daha azalır. Grup halinde ve birbiriyle dayanışma içerisinde olunduğunda güçlü bir karşı tepkinin hedefi olmak çok daha zordur. Bir grup insan, grubun ortak değerlerine sadık kalmak konusunda birbirine sorumluluklarını hatırlatabilir. Ayrıca, kolektif bir şekilde örgütlenmek güçlü bir topluluk inşa etmeyi kolaylaştırır; bu da yalnızlaşmayı ortadan kaldırır ve gelecekte bir cinsel şiddet vakasının meydana gelmesinin önüne geçmeye yardımcı olur.

6. Hesap verilmesi beklentisi sürecinde sorumluluk alan grubun her üyesinin cinsel şiddetin politik çözümlemesi konusunda aynı fikirde olduğundan emin olun

Bazen sorumluluk üstlenme sürecini örgütleyen bir topluluğun bütün üyeleri "tecavüz" tanımından aynı şeyi anlamaz veya "onay" ya da "güvenilirlik" gibi kavramlarda uzlaşmış olmaz veya tecavüzün bir baskı göstergesi olduğu konusunda aynı şeyi varsaymaz. Grup sürecinin başarılı ve sürdürülebilir olması için, süreci örgütleyenlerin tecavüzün ne olduğu ve bizim kültürümüzde tecavüzün nasıl bir eyleme karşılık geldiği konusunda kolektif bir anlayışa sahip olunması gerekmektedir. Örneğin, saldırgan ve onu destekleyenler süreci örgütleyenlerin hesap verme çağrısına hayatta kalanın gerçekten cinsel şiddete maruz bırakılıp bırakılmadıklarını kanıtlamasını talep ederek cevap verirlerse veya hayatta kalanı kadını yalancı, suçlu, iftiracı olarak tanımlarlarsa ne olacak? "Masumiyet karinesi" düşüncesine dayalı hukuk sisteminden ve tecavüz kültürünün genel olarak kadınların "güvenilirliğinden" şüphe duymasından ötürü, kanıtlama yükünü hayatta kalanın omuzlarına yüklemek yaygın bir taktiktir.[6] Şayet grubun feminist, politikleşmiş bir tecavüz kavrayışı var ise; bu davranışı, şiddete maruz bırakıldıklarını beyan eden kadınların yaygın bir biçimde itibarsızlaştırılması kültürel olgusunun bir parçası gibi görmeleri olasıdır.

Bu süreç, insanları tecavüzü politik bir mesele olarak almaya ve cinsel şiddetin politik bir analizini dile getirmeye sevk eder. Cinsel şiddetin müşterek bir politik çözümlemesi, insanların tecavüzün meydana geldiği daha geniş kültürel bağlam ile tecavüz olayları arasında bağlantı kurmasının yolunu açar. Tecavüz kültürüne dair farkındalık bizi bireysel saldırganın hesap vermesinin ötesinde bir örgütlenme ihtiyacına sevk eder. Bunun yanında, farkına varıyoruz ki sorumluluk üstlenme sürecinin yanı sıra tecavüz kültürünü besleyen ordu, hapishane ve medya gibi kurumların dönüşümü için de örgütlenmemiz elzemdir.

Son olarak, saldırgan ilerici bir aktivist olduğunda, tecavüz kültürünün titiz bir çözümlemesi bu kişinin kendi politik çıkarları ile bağlantılandırılabilir. Tecavüz kültürünün politik çözümlemesi, saldırganın şiddet eylemini genel olarak baskı mekanizmasının işleyişiyle ve hatta bu kişinin kendi politik gündemiyle ilişkilendiren bir araç olabilir. Bu analizi saldırganın üyesi olduğu aktivist grupla paylaşmak grubun politik çalışmalarının tecavüz kültürünün ve elbette tecavüzün ortadan kaldırılmasıyla ilişkili olduğunu anlamasını sağlayarak, saldırganın kendi aktivist camiasının desteğini almaya da yardımcı olabilir.

---

[6] Kolaycı bir tutumla "masumiyet karinesi" ilkesinin tamamıyla gözden çıkarılmasını ima etmiyoruz. Lakin kurumsallaşmış ırkçılık ve baskının yerleşikleştiği bir cezai sistemde bu mahsus idealin de esasen çoğunlukla göz ardı edildiğinin de farkındayız. Bizim amacımız, "masumiyet karinesi" ilkesi gibi fikirler üzerine, bu fikirlerin hâlihazırda baskılanan insanları gerçekte nasıl etkilediğini de içeren bakış açısıyla eleştirel bir tutumla düşünerek, hesap verme sorumluluğunun cezai adalete dayalı yaklaşımından bağımsız değerler yaratmak.

7. Grubunuzun saldırgandan hangi konularda sorumluluk almasını talep ettiğiniz konusunda net ve spesifik olun

Grubunuz saldırgan olarak addedilen kişiyi sorumluluk almaya çağırdığında, "sorumluluk üstlenmenin" sürece dâhil olan herkesin üzerinde uzlaşamadığı, basitçe tarif edilemeyen bir kavram olmaması önemlidir. Sorumluluk üstlenme süreci saldırgana danışmanlık yapmak mıdır? Suçun kabulü müdür? Kamusal veya özel alanda zikredilmiş bir özür müdür? Ya da belirli bir davranış değişikliği beklentisi midir?

Birkaç örnek verelim: Topluluk içinde örgütlenebilirsin ama genç insanlarla yalnız başına kalamazsın. Partilere gelebilirsin ama içki içemezsin. Kilisemizi ziyaret edebilirsin fakat sendeki değişim belirlenecek bir grup tarafından her hafta denetlenerek sende bir gelişme olup olmadığı izlenecek.

Saldırgandan talep edilecek olanı belirlemek, süreci işleten grubu yürütmekte olduğu süreçten de sorumlu olmaya iter. Böyle bir durumda, saldırganın atması gereken adımları net bir biçimde tanımlayan bir planlama sürecinde ayakları yere basan bir tavrı korumaktan ziyade, saldırganın genel olarak acı çekmesini isteyen kalıcı bir öfkeye doğru meyletmek çok kolaydır. Neden olmasın? Nihayetinde tecavüzden söz ediyoruz ve öfke tamamen olağan ve doğru bir tepkidir. Lakin öfkemize hürmet edecek bir alanı bilerek ve isteyerek yaratmamız gerekmesine rağmen sorumluluk üstlenme sürecinin amacına uygun olarak, kefaretini ödeme şansı vermek amacıyla saldırganın atması gereken belirli adımları ortaya koyan bir görüşün de varlığı elzemdir. İnşa etmeye çalıştığımız topluluğun bir kişinin dönüşmek amacıyla ne yaparsa yapsın sonsuza dek "canavar" olarak etiketlendiği bir yer olmadığını, bahsi geçen kişiye verdiği zararı telafi edebilme fırsatının tanındığı bir topluluk olduğunu unutmayın.

8. Saldırganın sizin durumu nasıl analiz ettiğinizi ve taleplerinizin ne olduğunu bilmesini sağlayın

Bu ilke çok bariz görünse de daha önce çoğu kez bu adımın atlandığına şahit olduk! Sorumluluk üstlenme sürecinin diğer aşamalarında dikkatin dağılması, saldırganın kendisi ve süreci örgütleyenler arasına mesafe koyması ve örgütleyenlerin verilebilecek tepkilerin korkusundan anonim kalma arzusu da dâhil olmak üzere pek çok sebepten ötürü, bazen talep edilen adımları saldırgana iletme planı yapmayız. Topluluk içinde bir kişinin bir diğerine tecavüz ettiğini kamusal olarak beyan etmek, bahsi geçen kişinin bu davranışından ötürü sorumlu tutulması gereğinde ısrar etmek ve topluluğun diğer mensuplarını sürecin bir parçası olmaya ikna etmek, bunların hepsi sorumluluk üstlenme sürecinin önemli yönleri olabilir; fakat bu planın sadece başlangıcıdır. Kamusal utandırma grubunuz için anlam ifade eden bir araç olabilir; fakat sorumluluk üstlenme sürecinin sonu değildir. Bir saldırgan utandırılabilir ama davranışından ötürü sorumlu tutulmadan hayatına devam ediyor da olabilir. Süreci

örgütleyenler, kendi kolektif güçlerinin potansiyeli konusunda gerçekçi, talep ettikleri konusunda kendilerinden emin ve yanı sıra talep sunma konusunda aracı addedilmiş olmalıdır; ancak böyle olduğunda saldırganı taleplerini yerine getirme konusunda zorlayabilecek nüfuzu kullanabilirler.

9. Saldırganın arkadaşları, ailesi ve ona yakın olan diğer kişilerin yardımını istemeyi göz önünde bulundurun

Sorumluluk üstlenme süreci planlanırken aileleri ve arkadaşları dâhil etmek kaçınılmazdır. Süreci örgütleyenler, saldırganın arkadaşlarının ve ailesinin böylesine korkunç bir şey yapmış olabileceğini kabul edemeyip savunmaya geçmeye daha yatkın olacaklarını varsayarak, onun yakınları ile iletişim kurmakta tereddüt edebilir. Bu makul bir varsayımdır; sevdiğimiz birinin başka bir kişiyi şiddet uygulayarak istismar etmesinin mümkün olabileceğine inanmak zordur. Fakat saldırganın yakın çevresinden yandaşlar bulabilme ihtimalinizi düşünerek bu iletişime zaman ayırmaya değer. Bu kişilerin saldırganla daha fazla güven ilişkisi olduğundan, sorumluluk üstlenmesi talebi sevdiği insanlardan geleceğinden, saldırgan için sorumluluk üstlenmeyi reddetmesi daha zor olacaktır. Bu durum, grubunuzun kolektif cephesini güçlendirir ve belki de daha ilginci, saldırganın kendi topluluğunda insanların başkalarına cinsel şiddet uygulamasına yol verebilecek kendi değerlerini ve kültürel normlarını eleştirel bir şekilde düşünmeye zorlayabilir. Örnek verecek olursak; bu topluluk tecavüze tolerans göstermeyen, fakat mizojinik mizah ya da müzik ile eğlenen ya da kadınların önderliğini desteklemeyen bir topluluk olabilir. Sorumluluk üstlenme sürecinde arkadaşlar ve aile ile iletişim kurmak onları tecavüz kültürünün sürüp gitmesinde oynadıkları rolü düşünmeye teşvik edebilir.

Ayrıca, saldırganın yakın çevresinin sürece dâhil olması sorumluluk üstlenme sürecinin uzun vadeli izlenebilmesine olanak sağlar. Sözgelimi, arkadaşları danışmanlık almaya devam edip etmediğini gözlemleyebilir. Buna ek olarak, saldırganın da kendi destek sistemine ihtiyacı olabilir. Yapılan bu müdahale saldırganı intihar eğilimli bir depresyona sürüklerse ne olacak? Süreci örgütleyenler saldırgana destek vermeyi arzu etmeyebilir ya da buna sabırları olmayabilir; zorunda da değillerdir zaten. Lakin saldırganın ailesi ve arkadaşları, saldırganın sorumluluk üstlenme sürecinde herkes için sürdürülebilir bir şekilde gerekli adımları atması konusunda ona destek olmakta önemli rol oynayabilir.

10. Uzun erimli bir süreçle uğraşmaya hazır olun

Sorumluluk üstlenme bir süreçtir; bir varış noktası değil ve muhtemelen bir süre devam edecektir. İnsanların neden tecavüz ettiği karmaşık bir davranıştır ve bu davranışı değiştirmek zaman alacaktır. Dahası, saldırganı korumak isteyen topluluk mensupları örgütlenme çabalarını yavaşlatabilir veya engelleyebilir. Saldırgan, grubunuzun ona sorumluluk üstlenmesi için sıraladığı atılması

gereken adımları atsa bile, gelecekte bu durumun tekrarlanma ihtimalini azaltmak amacıyla uzun vadeli bir izleme süreci planlamak önemlidir. Bu arada, süreci örgütleyenlerin süreci kendileri için daha sürdürülebilir bir hale getirecek stratejileri çalışmalarının bir parçası yapmak da önemlidir. Sözgelimi, grup en son ne zaman bir araya geldi ve saldırganla, tecavüzle, tecavüz kültürüyle ilgili olmayan bir konuda hoşbeş etti? Kutlamayı ve eğlenceyi de topluluğunuzun bir parçası haline getirin; çünkü aynı zamanda inşa etmeye çalıştığımız dünyanın bir yansıması.

Ayrıca, süreci örgütleyen grubun gerçekleştirdiği belirli bir saldırganın değişiminden ziyade kültürümüzün değişimidir. Saldırganın arkadaşları ve ailesi süreci örgütleyen grubu kötüleseler dahi, bunun anlamı grubun bir şeyi yanlış yaptığı değil, tecavüz kültürü gibi daha yaygın bir sorunun göstergesidir. Topluluk içerisinde bir sorumluluk üstlenme süreci oluşturmaya çalışan her grubun anlaması gereken şey, kendi başlarına izole bir biçimde uğraşıp durmadıkları; bilakis süregiden geniş ve zengin bir küresel bir özgürleşme hareketinin yanlarında olduğudur.

Yukarıda bahsettiğimiz ilkeler sadece karmaşık, elle tutulur bir sorumluluk üstlenme sürecinde kullanılmak üzere oluşturulmuş bir çerçevenin temelleridir. Kendine has nitelikleri sürece katmak, süreci kendine ait kılmak adına her topluluğun kendi sorumluluğudur. Aşağıda, cinsel şiddetle mücadele eden ve bir sorumluluk üstlenme süreci örgütleyen topluluklara ait üç farklı senaryodan bahsedilecek. Bu senaryoda bahsedilenler, CARA üyelerinin yukarıda sözü geçen ilkeler üzerinde çalışmalarından önce meydana geldi. Lakin anlatılanlar bize sorumluluk üstlenme süreci çalışmasının önemli bileşenlerini tanımlamak için gereken araçları sağlayan mühim deneyimlerdi.

Sorumluluk Üstlenme Süreci Senaryoları

Birinci Senaryo:

Dan, kentin kalabalık bölgesinde yaşayan, ırksal profillemeyi[7] ve polis vahşetini sona erdirmeyi amaçlayan bir harekette aktif rol alan siyahi bir erkektir.[8] Ayrıca, kurumsal ırkçılığa karşı örgütlenen Youth Empowered isimli bir kuruluşta gençlerle çalışmaktadır. Yaşadığı bölgedeki ilerici düşünceli ve beyaz olmayan kişilerce iyi tanınan biridir ve camiada popüler bir isimdir. Üç yıl boyunca Dan'in danışmanlık yaptığı (yaşları 21 ve daha genç olan) dört genç siyahi kadın kendi aktivist toplulukları içinde süregiden cinsel tacize dair CARA çalışanlarına şikâyetlerde bulundu. Bahsi genç kadınların bildirdiği cinsel taciz yöntemleri arasında Dan'ın danışmanlıklarını yaptığı gençleri striptiz kulüplerine götürmesi, danışmanlık yaptığı genç kadınlarla sarhoşken seks yapmaya çalışması ve örgüt mekânı içinde kadınların cinsel organ ebadının etnik kökenleri ile ilişkili olduğu üzerine söylemleri bulunmaktaydı. Bu genç kadınlar ayrıca Youth Empowered örgütü içinde kurumsallaşmış cinsiyetçiliğin ciddi bir sorun olduğunu da belirtti. Örgüt içinde genç kadınlara daha az liderlik fırsatı tanınıyor ve fikirleri göz ardı ediliyordu.

CARA üyeleri Dan ile bu şikâyetleri paylaşmak ve sorumluluk üstlenme süreci başlatmak amacıyla bir buluşma gerçekleştirdi; fakat Dan direnç gösteriyordu. Dan'in çevresindeki beyaz olmayan kadınlar Dan'in bu eylemleri yapabileceğine inanmak istemiyordu ve bu meselede Dan'i korumayı seçtiler. Hatta birkaç genç kadın, kendilerinden daha yaşlı beyaz olmayan başka bir kadının Youth Empowered'a beklenmedik bir ziyaretiyle kendilerinin Dan hakkındaki şikâyetleri konusunda zorla "susturulmaya" çalışılmasına şaşırdılar. Kendilerine yalan bilgi yaydıkları ve Dan'ın örgüte yaptığı katkılar dolayısıyla ona şükran borçlu oldukları söylendi. Görüşmelerden birinde, genç bir kadına polis merkezinden gönderilen ve Dan'i eylem örgütlemekle tenkit eden bir mektup gösterildi ve Dan'in davranışına karşı yapılan bu eleştirinin polis zorbalığına karşı hareketi bölmeye çalıştığı söylendi. Tüm bu görüşmeler sonucunda, şikâyette bulunan tüm bu genç kadınların moralleri büsbütün bozulmuş durumdaydı ve Youth Empowered ile tüm bağlarını kopardılar.

Siyahi aktivistler, köleliği ortadan kaldıran hareketten bu yana toplumsal adalet hareketlerimiz içinde patriyarkanın gerilimiyle de mücadele ediyor. Hareketlerimiz içinde bu meseleyi ortaya koyan ve cinsiyetçiliğe ve cinsel şiddete

---

[7] Aynı yasaların belirli etnik gruplara ayrımcılık yapılarak uygulanması (ç.n.)

[8] Bu makaledeki bütün kişi ve örgüt isimleri değiştirildi. Bunun nedeni konunun yasal bir iftiraya dönüşüp dallanıp budaklanmasına dair endişelerden ya da gizlilik kaygısıyla vakaların üstünü örtme kuralımız olduğundan değil; saldırganı ne zaman ve niçin kamusal olarak ifşa edeceğimiz konusunda amacımızın net olmasına çalışıyoruz.

karşı örgütlenmeye çalışan kadınlar çoğunlukla hareketi bölen kişiler ve hatta FBI muhbiri olmakla itham ediliyor. Yaptıkları çalışmalar değersizleştiriliyor ve sıklıkla yaşadıkları deneyim nedeniyle travmatize oluyorlar. Neticede, çoğu kez bir hesap sorma sürecine girmekten kaçınır hale geliyorlar. Bilhassa, diğer beyaz olmayan kadınlar da dâhil olmak üzere yoldaş bildikleri kişilerden bekledikleri desteği göremeyince bunu istemiyorlar.

CARA, ilk iki yıl süresince Dan'ın hesap vermesi sürecini işletmek adına birçok kez girişimde bulundu ve her girişimin kendisi bir mücadeleydi. Dan ile birlikte örgütlenen beyaz olmayan kadınlarla bağlantı kurmaya çalıştığımız bir girişimimiz, örgütlerimiz arasındaki ilişkiyi bozmaktan başka bir işe yaramadı. Ayrıca fark ettik ki bizim örgütümüzün bütün üyeleri, kendi örgütleriyle ilişkisi bozulan genç kadınlara meseleyi bizim kendi örgütümüzde tartışarak destek olunup olunmayacağı konusunda aynı fikirde değildi. Bu bizim Youth Empowered ile kuracağımız stratejik işbirliklerini nasıl etkileyecekti? Umutsuzluğa sürüklenmeden bu genç kadınlara yaşadıklarını anlatabilmeleri için nasıl destek olacaktık? Bu Dan ile ilgili bir sorun muydu yoksa Youth Empowered'ın örgütlenme kültürüyle alakalı bir mesele miydi?
Anladık ki Dan'in davranışının sorunlu olduğunu ortaya koymak ve etrafındaki insanların vicdanlarına hitap etmek yetmeyecekti. Örgütümüzün tüm üyelerince üzerinde uzlaşılacak özenli bir plana ihtiyacımız vardı ve CARA içinde bu planı ortaklaşa tasarlamak amacıyla gerekli yükümlülüğü üstlenecek kişileri belirlemeliydik. Beyaz olmayan kadınların bir durum analizi yapmak ve strateji belirlemek üzere tüm CARA üyelerinden bağımsız bir görüşme gerçekleştirmelerine ve diğer üyelerin de bu stratejiyi takip etmesine karar verdik. Beyaz olmayan kadınlar Dan ile ve onun davranışlarıyla girişilen bu mücadelenin, basitçe bir topluluk meselesi olmadığına, aynı zamanda CARA için bir örgütlenme meselesi olduğuna da karar verdi ve biz de bu fikri destekledik. Dan'i süreğen kronik cinsel taciz sorunları olan biri olarak tanımladık. Şaşırtıcı bir biçimde, problemin bu mahsus tanımı üzerinde bütün üyelerimiz uzlaşmaya varamadı. Dan'ın davranışının sorunlu, sorumsuz, manipülatif olduğundan konuştuk; fakat bu davranışı kolektif bir şekilde ve bilhassa cinselleştirilmiş bir şiddet biçimi olarak isimlendiremedik.

Şunu da belirtmek önemli ki Dan'in davranışı üzerine yaptığımız çözümlemenin gizli bir bilgi olarak tutulmamasına karar verdik. Şayet topluluk içinden biri bize Dan hakkında fikrimizi sorarsa veya Youth Empowered örgütünde cinsel tacize maruz bırakıldığını beyan ettiğinde, bu bilginin gizli kalmamasını; bilakis bu yıkıcı davranış hakkında bilgilendirmeyi amaçlayarak paylaşılmasını kararlaştırdık. Geçmişte bu bilginin paylaşılıp paylaşılmaması konusunda, bunun işe yarayıp yaramayacağı veya amacına ulaşamayan bir dedikodu olarak kalıp kalmayacağı üzerine tartışma yürüttük. Polis şiddetine karşı örgütlenen ve iyi tanınan siyahi bir erkeğin cinselleştirilmiş bir şiddetten sorumlu olduğu bilgisini başkalarıyla paylaşmanın riskinin farkındaydık. Fakat topluluğumuz için suskun kalmamamızın daha güvenli olacağına karar kıldık. Ayrıca, Dan'in davranı-

şıyla mücadele etmekle ve nihayetinde davranışına dair hesap vermesini talep etmekle ilgili topluluğumuzu harekete geçirme sorumluluğunu üstlenirsek, bu Dan için de daha güvenli olacaktı. Toplumumuz Dan'in sorumluluk üstlenmesini sağlamazsa ve davranışını değiştirmeye zorlamazsa, gün gelip çizgiyi aşacağından ve bir kadının gidip olayı polise bildirmekten imtina etmeyeceğinden endişeleniyorduk. Bu da Dan'i büsbütün şüpheli ilan etmenin yanı sıra, polis şiddetine karşı hareketimizi itibarsızlaştırmak için polise ihtiyaç duyduğu kozu verecekti. Bu sebepten, bize şikâyetle gelen olursa, konu hakkında onlara bilgi vermeye karar verdik.

Dan'in kademesindeki tüm beyaz olmayan kadınlarla buluşmak yerine CARA'dan bir siyahi kadını ve Youth Empowered'dan bir siyahi kadını seçmeye ve metanetli, sükûnetli bir konuşma yapmak üzere davet etmeye karar verdik. Ayrıca, her iki grupla da tanışık ve arası iyi olan ve siyahi topluluklarda vuku bulan cinsel şiddet konusunda tahlili sağlam bir başka siyahi kadından da kolaylaştırıcılık yapmasını rica ettik. Youth Empowered'dan gelen kadının geçmişte CARA ile olumlu örgütlenme deneyimleri vardı. Dan ile alakalı önceki görüşmelerimizde gerginlik yaşamamıza rağmen ve her dediğimize savunmaya geçmesine rağmen, bizimle iletişime geçmek konusunda istekliydi. Dostane kolaylaştırıcı olarak katılan üçüncü kadının varlığı da konuşmanın daha rahat geçmesine yardımcı oldu.

Bu kadınlarla ilk görüşmeler gayet iyi gitti. CARA'nın temsilcisi örgütünün Dan'in cinsel taciz konusunda ciddi bir sorunu olduğu konusundaki tahlilini açıkça aktardı ve Dan'in özellikle genç insanlarla çalışıyor olmasından dolayı endişe duyuyorduk. Bilhassa hangi gencin stajyer olacağı, şehir dışı konferansına katılacağı veya kime liderlik imkânı tanınacağı konusunda karar sürecinde Dan'in elinde bulundurduğu iktidardan ötürü kaygılıydık. Dan'in arkadaşı aktardığımız bilgileri çok az savunmaya geçerek dinledi ve Dan'in eylemlerine üzerine daha fazla konuşmaya istekliydi. Bu birebir konuşma stratejisi iki ilerici örgüt arasındaki gerilimi rahatlatmış görünüyordu; hatta öyle ki topluluğumuz içindeki kadın düşmanlığı sorununu özellikçe açıkça konuşan üç kız kardeş haline gelmiştik.

Bu görüşmelerin sonucu, örgütlerimiz arasındaki stratejik ilişkinin iyileşmesi oldu ki bu hareketin inşası için önemliydi. Lakin hala Dan'in hesap vermesi sürecine geçememiştik. Olmasını talep ettiğimiz belirli bir şeyin gerçekleşmesi için çabaladık. Dan'in cinsel tacize maruz bıraktığı kadınlar özellikle bir şey talep etmediler; sadece konudan uzaklaşmayı tercih ettiler ki bu anlaşılır bir şeydi. Dan'in aktivist camiadan kovulmasını istememeye karar verdik ama gençlere danışmanlık yapmaya devam etmesi güvenli değildi.

Tam bu esnada 17 yaşındaki bir siyahi kadın olan Keisha, yine 17 yaşında bir siyahi erkek olan ve hem CARA'da hem de Youth Empowered'da örgütlenen Rashad aracılığıyla bizimle bağlantıya geçti. (Rashad CARA'ya Dan'in örgütü ara-

cılığıyla gelmişti; zira iki grup arasındaki ilişkiler önemli derecede onarılmıştı. Bunu gerçekleştirememiş olsaydık, belki de Keisha CARA'ya ulaşamayacaktı.) Keisha Youth Empowered'da stajyerdi ve Dan'in cinsiyetçi davranışını ayrıntılarıyla anlatan dört sayfalık bir istifa mektubu yazmıştı. CARA'daki kadınlar Keisha'nın hikâyesini dinledi, mektubu okudu ve Dan'in davranışına dair yaptığımız analizi onunla paylaşmaya karar verdik. Dan Youth Empowered tarafından fazlaca desteklendiğinden ötürü, CARA'nın tepkisi Keisha'nın beyanının esas alındığını ve geçerli kabul edildiğini hissetmesine yardımcı olmak oldu. CARA üyeleri, kendisine ne yapmak istediğini, nasıl bir destek verebileceklerini ve bir sonraki adımda görüşme sonrası ne talep ettiğini sorarak Keisha'nın mektubunu Youth Empowered ile paylaşması konusunda bir strateji oluşturmasına yardımcı oldu.

Keisha o gece, onun yanında duran arkadaşı Rashad ile birlikte Youth Empowered üyelerine mektubunu yüksek sesle okudu. Topluluktaki bazı kadınlardan destek gördü; fakat bunun yanında, kendisine örgütte yine danışman pozisyonunda olan siyahi bir kadın tarafından mektubunun çok "liseli" ve çocukça olduğu da söylendi. Keisha'nın mektubunu okumasının ardından Dan, Rashad'ı yanına çekerek CARA ile örgütlenmekle hata yaptığını çünkü "o kadınların siyahi erkeklerden nefret ettiğini" söyledi. Bu çok üzücü bir durumdu ama yine de Keisha ve Rashad planlarını uyguladıklarından ve başka genç siyahi kadınların Keisha'dan önce belirttiği ama kendi başlarına baş etmek durumunda kaldıkları aynı sorunları kamusal olarak dillendirmiş olmaktan dolayı pozitif bir duygu içindelerdi.

CARA ile işbirliği yapan Youth Empowered'daki siyahi kadın Keisha'nın mektubuyla afallamıştı ve Dan, Keisha, Rashad, CARA'dan iletişimde olduğu kişi ve diğer Youth Empowered üyeleri ve yanı sıra daha önce kolaylaştırıcı olarak sorumluluk almış olan siyahi kadın ile birlikte hemen bir toplantı organize etti. Keisha ve CARA üyeleri Dan'in ve destekçilerinin Keisha'yı itibarsızlaştırmak üzere uygulayabilecekleri taktiklere karşı hazırlandılar. Youth Empowered üyeleri örgüt içindeki cinsiyetçiliğin bir problem olarak var olduğunu kabul etmelerine rağmen, buradaki çatışmayı Dan ve Keisha arasındaki bir yanlış anlaşma olarak görüp küçümsediler. Keisha'nın düşüncelerini kâğıda dökmekle ve stajı bırakmakla "bir beyaz gibi davrandığını" söylediler. Toplantıdaki en genç kişi olan Keisha, çoğunlukla bu can acıtıcı taktiklerle sindirildi ve susturuldu. Fakat toplantıda hazır bulunan CARA üyeleri her itibarsızlaştırma girişimine titizlikle meydan okudu. Keisha'yı toplantı süresince ve sonrasında desteklemeye devam ettik.

Fakat Keisha'nın mektubu, Youth Empowered içinde güçlü bir dalga etkisi yaratmaya devam etti. CARA ile görüşen Youth Empowered üyeleri Keisha'nın mektubu sonrası harekete geçerek Keisha'nın örgütlenmesi açısından de anlam ifade eden, Dan için bir sorumluluk üstlenme planı üzerinde düşünmeye başladılar. Keisha, meseleleri daha netleştirmek amacıyla CARA ve Youth Empowered üyelerinin ve Dan'in de dâhil olduğu tartışmalar organize etmeye

başladı. Bu görüşmeler, baştakilerden çok farklıydı. Artık örgütte kurumsal bir cinsiyetçiliğin var olduğu ya da Dan'in davranışının bir çeşit cinselleştirilmiş şiddet olduğu konusunda örgüt üyelerini ikna etmek zorunda kalmıyorduk. Nihayetinde Dan örgütteki danışmanlık pozisyonundan ayrıldı. Bu ayrılış Keisha'nın mektubunun yarattığı baskı ya da CARA'nın Youth Empowered'daki beyaz olmayan kadınlarla olan güçlü bağları sayesinde mi oldu, bunu bilmiyoruz. Dan'in yokluğuyla birlikte Youth Empowered'daki yeni liderlik biçimi, örgüt içindeki kurumsallaşmış cinsiyetçilik konularının üzerinde daha tereddütsüzce durmaya başladı.

Bu çalışmanın Youth Empowered'da daha güvenli bir atmosfer yarattığını düşünsek de, Dan hala davranışlarına dair bir sorumluluk alıp hesap vermiş değil. Bu demek oluyor ki, yaptığının yanlış olduğunu kabul etmedi ve Youth Empowered'da cinsel şiddete maruz bıraktığı kişilerle uzlaşmak üzere herhangi bir adım atmadı. Yine de, biz bu metni yazdığımız esnada, umuyoruz ki (kendi uyguladığı da dâhil olmak üzere) cinsel şiddetin tüm siyahi insanların özgürlük hareketinin inşa edilmesi bağlamında tartışıldığı buluşmalara katılmaya devam ediyordur.

İlkeleri işletmek:

Yukarıdaki senaryoda CARA üyeleri bu metinde söz edilen topluluğun sorumluluk üstlenme ilkelerinin pek çoğundan faydalandı. Genç kadınların özerkliğine saygı gösterdiğimizden emindik. Bu meseleden uzaklaşmak istediler ve bu yüzden onlara çoğunlukla zorlu geçen böyle bir sürece dâhil olmaları konusunda baskı yapmadık. Ama sürecin ilerleyişinden her daim haberdar ettik ve şayet kararlarını değiştirirlerse ve süreçte herhangi bir noktada yer almak isterlerse kapımızın her zaman açık olduğunu belirttik. Bu esnada, tüm zamanımızı Dan ile ilgili meseleye dair harcamak yerine yalnızca gidip kendi hayatlarımızdan konuşup rahatlayabileceğimiz, Siyahi kadınlar için bir alan yarattığımızdan emin olarak onlar için de bir destek sistemi oluşturduk.

Mesele karmaşık olduğundan, grup olarak birden fazla stratejiyi bir arada kullandık ve böylelikle birden fazla bakış açısı ve fikir çalışmamızı iyileştirmemize yardımcı oldu. Keza hatalarımızdan da öğrendiklerimiz var; sözgelimi, stratejik olarak tekil bireylerle çalışmak yerine büyük bir toplantı çağrısı yapma gibi stratejilerin sonuçları üzerine daha titizlikle düşünmeyi öğrendik. Dahası, Youth Empowered'dan Dan'ın arkadaşı ve yoldaşı olan siyahi bir kadınla çalışmak Dan'i sorumluluk üstlenme sürecine yaklaştırabilmek açısından hayli önemliydi. Bahsettiğimiz bu kadının katılımı sorduğumuz sorulara verilen cevapların güvenilirliğini artırdı.

Yine de bu süreçte uyguladığımız ilkelerden en mühimi bir adım geride kalıp uğraştığımız meseleye dair aynı düşüncede olup olmadığımızdan emin ol-

maktı. En başta Dan ile görüşmenin ardından yaşadığımız hayal kırıklığı bizi biraz dağıttı; sorunun ne olduğundan emin olamadık. Örneğin, Dan'in birine tecavüz edip etmediği kesin değildi; lakin bu kişiyle doğrudan konuşmadık ve bu yüzden de elimizde bunun gerçek olduğunu düşündürecek bir sebep yoktu; sadece sorunlu davranışlar sergiliyor da olabilirdi. Gerçekleştiğinden emin olduğumuz bu davranışın sorumluluk üstlenme süreci başlatmaya yetip yetmeyeceğine karar vermek durumundaydık. Sorunun adını koymak bu senaryo özelinde azımsanamayacak denli önemliydi. Gerçekleştirilen davranış cinsel saldırı gibi yoğun bir fiziksel şiddet içermediğinden, davranışı cinselleştirilmiş şiddet olarak tanımlamak için uygun bir yol arıyorduk. Cinsel taciz genellikle bu sorunu tanımlar; bu vakada saldırı yoktu ama güç manipülasyonunu, sözel mizojinik yorumları ve genç insanların aşağılanmasını da içeren tarifi zor ve yıkıcı şiddet biçimleri mevzu bahisti. Konuya dair analizimizde konsensüse vardıktan sonra, Keisha'nın mektubunu ve bir şeyler yapma istediğini bir fırsat olarak değerlendirip sorumluluk üstlenme sürecini ilerletmek için baskı yapabildik.

İkinci senaryo

Kevin şehrin kalabalık bölgesindeki alternatif bir punk müzik topluluğunun üyesidir. Bahsi geçen topluluk büyük oranda genç, beyaz, cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerden oluşmaktadır ve önemli sayıda queer üyesi vardır. Kevin ve müzik grubundan ve arkadaşlarından oluşan yakın çevresine iki kadın gelip son düzenlenen partilerde cinsel saldırıya maruz bırakıldıklarını söyledi. Saldırgan Lou müzik camiasında aktif ve iyi bilinen biriydi ve popüler bir kulüpte çalışıyordu. Lou kadınları sarhoş olmaya teşvik etmiş ve sonra da kendisiyle rızaları dışında seks yapmaya zorlamıştı. Hayatta kalanlardan biri ve arkadaşları araya girerek Lou ile kısa bir konuşma yapmış; ona yaptığı davranışın ne olduğuna dair bilgi vermişti. Hayatta kalanın anlattığına göre, Lou başta mütevazı davranmış ve özür dilemiş; fakat diğerleri gittiğinde davranışını değiştirip eylemlerini yeniden meşrulaştırmaya başlamış. Lou'nun bu sorumsuzca davranışından ve genel olarak müzik camiasındaki cinsel şiddet vakalarından rahatsız olan Kevin'in grubu buluşup durumu tartışmaya başlamış. Bu tartışmalarda, sadece hayatta kalanların deneyimleri üzerine değil, içinde bulundukları topluluk kültürünün nasıl bu kötü davranışları desteklediği üzerine de düşündüler. Sözgelimi, alternatif müzik camiasında popüler olan yerel haftalık bir gazetenin Lou'nun partilerinde her daim yaygın olan yüksek miktarlarda alkol tüketimini nasıl çekici gösterdiği üzerine konuştular. Kevin'in grubu cinsel şiddete dair gerçek bir farkındalık eksikliği olduğuna ve camianın bu konunun farkına varmasını sağlamak gerektiğine karar verdi. Bu maksatla, Lou'nun davranışı ve kimliği hakkında camiaya bilgi veren, hayatta kalanların talebi doğrultusunda Lou'dan sorumluluk üstlenmesi gerektiğini beyan eden, bahsi geçen gazeteyi de eleştiren ve aynı zamanda Lou'nun kulübünü boykot etmeyi öneren bildiriler tasarladılar. Sonra, hayatta kalanların onayını da alarak camia mensuplarının genellikle bir araya geldiği yerlere bu bildirileri dağıttılar.

Bundan iki hafta sonra bahsi geçen gazete, cinsel şiddete maruz bırakıldığı iddia edilen kadınların suç duyurusunda bulunmamasını neden gösterip iddiaların inandırıcı olamayacağını ima ederek Lou'yu savunan bir makale yayınladı. Kevin'in grubu müzik camiası içinde cinsel şiddet üzerine yanlışları doğruya çevirecek epeyce eğitim çalışması yapmaya ihtiyaçları olduğunu anladılar. Aynı zamanda, iftira davası açmakla tehdit edilerek Lou tarafından baskılara maruz bırakıldılar. Grup, bu olası sonuca dair bir plan yapmamıştı; fakat geri çekilmek yerine yeni bir grup oluşturdular ve anonim bir e-posta adresi ve interneti kullanarak kimliklerini gizlediler.[9]

Hayatta kalanların deneyimlerini aktaran (hayatta kalanlarca yazılan), cinsel şiddeti tanımlayan ve onay ile mağdur suçlayıcılık kavramlarına dikkat çeken güçlü bir metin yazarak eylemlerine devam ettiler. İstatistikler ve çözümlemelere dayanarak hukuki ceza sisteminin neden etkili bir adalet sağlayamadığını ortaya koydular ve böylelikle gazetenin öne sürdüğü cinsel şiddetin ancak mağdur polise şikayet ettiğinde ciddiye alınabilir bir şey olduğuna dair saçma iddiasını da çürütmüş oldular. En önemlisi de, grup topluluğun sorumluluk üstlenmesinin ne demek olduğunu net ve kolay anlaşılır bir biçimde açıkladılar. İzinlerini alarak, yaptıkları sorumluluk üstlenme tanımını aşağıda alıntıladık:

Biz, cinsel şiddet failinin eylemlerinden sorumlu tutulmasını ve suçu, hayatta kalanın üzerine atmasının engellenmesini bekliyoruz. Failin saldırgan davranışını kabul etmesini ve eylemlerinin nelere mal olduğunu ve hayatta kalana ve camiaya ne tür zararlar vermeye devam edeceğini tam olarak anlamasını bekliyoruz. Fail, kamusal bir özür dileyerek talepleri karşılamaya razı olduğunu açıklamalı ve etrafındakilerin de yardımıyla bir cinsel saldırı uzmanından danışmanlık almanın yolunu bulmalıdır. Ayrıca, gelecekteki partnerlerini ve arkadaşlarını bir sorunu olduğu konusunda bilgilendirmesi ve iyileşme sürecinde desteklerini talep etmesi eşit derecede önemlidir. Fail buradan ayrılıp başka bir topluluğa üye olsa dahi, yine yukarıda bahsi geçen topluluk ilkelerine uyum göstermek durumundadır. İyileşme sürecinde fail ile dirsek temasında olmakla camiamızı daha güvenli bir hale getirmekte gerçekten başarılı olacağımıza inanıyoruz. [10]

Bu bildirinin tamamını basına gönderip ayrıca bir web sitesine de koydular.

---

[9] Topluluğun sorumluluk üstlenmesi konusunda çalışan bizler saldırganların iftira ve karalama iddiasıyla dava açma tehditlerine dair konuşmalıyız. Bilhassa saldırgan iyi bilinen biriyse ve savunulan bir itibarı var ise, bu tehditler sıklıkla edilebiliyor. Fakat iftira ve karalamadan dava açarken, dava açan kişinin elinde kanıtları olması ve iddiaların yanlışlığını kanıtlaması gerekiyor. Bir şey esasen doğruysa onun yanlışlığını kanıtlamak epey zordur. Yine de dava tehdidinden korkulması anlaşılır bir şeydir ve mevcut tehlike üzerine daha fazla konuşmak ve belki de kamusal ifşayı hesap verilmesi adına bir araç olarak kullanmayı düşünürken olabilecek en iyi uygulama biçimlerini düşünmek faydalı olacaktır.

[10] Basın açıklaması, Ocak 25, 2003

Metin önemli bir etki yarattı. Bahsi geçen popüler haftalık gazeteden bir muhabir grupla iletişime geçti ve metnin onu cinsel şiddet üzerine fikirlerine dair yeniden düşünmeye sevk ettiğini kabul etti. Metin ayrıca, cinsel şiddetin ve sorumluluk üstlenmenin müzik camiasında daha geniş çapta konuşulur olmasını sağladı.

Lou, grubun bu eylemlerini çalıştığı kulübe yönelik boykot büyüyene dek, gruba dava açma tehditlerinin dışında çoğunlukla görmezden geldi. Çok geçmeden şehir dışından gelip kulüpte çalacak olan müzik grupları etkinlikleri ardı ardına iptal etmeye başladı. Bu baskı Lou'yu Kevin ile bir dizi yazışma sürecine girmeye ve en nihayetinde yüz yüze bir görüşme gerçekleştirmeye zorladı. E-posta yoluyla iletişime devam etmek zor ve rahatsız edici bir süreçti. Lou, durmaksızın savunmaya geçiyor ve "anlayış" bekliyordu. Kevin, grubun duruma dair düşüncesini, amacının ne olduğunu ve sorumluluk üstlenmesini talep ettiklerini net bir biçimde kendisine aktardı. Sonuç itibariyle, bir görüşme planlamaktan vazgeçildi; çünkü aynı noktada uzlaşılamadı.

Bu süreç boyunca Kevin'ın grubu epey yoruldu ve gerildi. Destek ve tavsiye almak amacıyla CARA üyeleriyle gerçekleşen düzenli görüşmeler esnasına Kevin, Lou ile hiçbir biçimde iletişime geçememe durumundan gerçek anlamda yorulduğunu sıklıkla dile getirdi. Yavaş yavaş Kevin ve grubu taktik değiştirerek, daha ziyade topluluk oluşturma, eğitim ve koruyucu yaklaşıma yoğunlaştı. Bütün kaynaklarınızı, ortadan kaldırmaya çalıştığınız sorunla mücadele etmeye sarf etmekten çok, istediğiniz gibi bir topluluk oluşturmak için kullanmaya karar vermek çok önemli bir değişimdir. Kevin ve grubu cinsel şiddete, güvenliğe ve sorumluluk üstlenmeye dair daha fazla bilgi sahibi olma sürecine girdiler. Bu çalışmanın CARA'ya ve diğer şiddet karşıtı örgütlere de faydası oldu. Kendi güvenlik ve sorumluluk üstlenme atölyelerini gerçekleştirdiler. Tüm bunları, kendi müzik camialarını eğlenceli, seksi, özgürlükçü, alenen tecavüz ve baskı karşıtı bir takım değerlerle tutarlı olacak şekilde dönüştürebilme inancıyla yaptılar.

İlkeleri işletmek:

Birinci senaryoya benzer şekilde topluluk bir deneme-yanılma sürecine girdi ve farklı stratejilere dair pek çok şey öğrendi. Uygulanan her bir stratejide hayatta kalanlarla temas halinde kalmaya özen gösterdiler. Bu noktada, hayatta kalanlardan birinin süreç devam ederken pozisyon değiştirdiğini de belirtmek önemli. Başta Lou'ya dair ilk yüzleşmeyi gerçekleştiren bu kişiydi. Grup Lou'ya dolaylı bir biçimde baskı kurdukça, sürecin dışında kalmayı tercih etti. Grup, bahsi geçen kişinin pozisyonunu değiştirmesine dair gösterdiği esneklikle iyi bir iş başardı.

Grubun kolektif bir biçimde hareket etmiş olması da hayli mühimdi. Zaman zaman çalışmayı daha kolektif bir biçimde gerçekleştirdikleri ve zaman zaman da bir ya da iki kişinin esas örgütleyen rolünü devraldığı izlenimini edindik. Bir ya da iki kişiyle devam eden sürecin sürdürülebilirliğini biraz kaybettiği açıktı. Bununla birlikte, süreci işletmeye başlayan kişilerin bir noktada kendileri ve süreçle aralarına sağlam sınırlar koyma ihtiyacını fark etmeleri gerçeğine de oldukça anlayışla yaklaşmak durumundayız. Planlama açısından, yapılan işin kişisel olarak geçmiş şiddet deneyimleri ile alakalı olarak tetikleyici olabilme ihtimaline dair ya da bu türden bir sorumluluk üstlendirme çalışması yapmak için genel olarak yeterli kapasiteye sahip olup olmadıkları konusunda kişilerin kendilerini mütemadiyen yoklamaları faydalı olabilir. Belki de belirlenen strateji grubun kültürüyle iyi örtüşmüyordur. Bu grup, daha ziyade bilinç yükseltme çalışması yapmaya ve topluluk bağlarını daha da güçlendirmeye yoğunlaşan farklı bir yöne ilerlediğinden, süreci örgütleyen kişilerin enerjilerinde önemli derecede bir artış gözlemledik.

Son olarak, bu topluluk çalışmasında farklılık yaratan en önemli prensibin cinsel şiddet ve tecavüz kültürüne dair yaptıkları çözümlemeyi rock müzisyenlerinden ve alternatif sanatçılardan menkul daha geniş bir camiaya yaymak olduğunu düşünüyoruz. Camianın büyük bir kısmında etkisinin ne denli büyük olduğu düşünüldüğünde, gazetenin Lou'yu hiç eleştirmeksizin savunmasındaki kibri çökertmek önemli görünüyordu. Dahası, grubun benimsediği bildiri dağıtma stratejisi açısından metni oluşturma ve yaygınlaştırmanın önemli olduğunu düşünüyoruz. Bir bildirinin kapasitesini düşünürsek pek az şey söyleme şansı vardır ve cinsel şiddet bir bildiri ile anlaşılamayacak denli karmaşık bir mevzu olabilmektedir. Lakin insanların niçin hayatta kalanlara inanmadıklarını göstermek ve sorumluluk üstlenme ve adalet hususunda özgürleştirici bir yaklaşım sergilemek için, bizzat hayatta kalanların cümlelerini ve istatistiki bilgileri kullanarak hazırladıkları metin, cinsel şiddeti tüm boyutlarıyla ortaya koymak açısından harika bir çalışmaydı.

Topluluğun bazı üyeleri sonuç itibariyle Lou'yu taleplerini karşılama noktasına getiremediklerine hayıflanmış olabilir. Yine de CARA'ya göre, yaptıkları çalışmanın Lou üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu düşünmek mantıksız değil. Davranışının kabul edilemezliğini beyan eden kolektif tam bir örgütlenme gücünü karşısında bulduğu bu deneyiminin ardından, Lou'nun daha az manipülatif ve istismarcı davranışlar sergileyeceğini tahmin ediyoruz. Her halükarda, gelecekteki muhtemel bir cinsel şiddet vakasını önlemek açısından önemli bir çalışma olan onayın cinsel karşılaşmalardaki işleyişi üzerine camianın diğer üyelerini de bu konuda eleştirel bir biçimde kafa yormaya sevk etmiş olabileceğini de düşünüyoruz. Dahası, bu topluluğun esasen uzun bir süre boyunca bu sorumluluk üstlenme süreciyle haşır neşir olduklarını ve hâlihazırda Lou'dan daha geniş bir perspektif kazandıklarını hatırlamak da mühim.

Üçüncü Senaryo

Marisol, hem CARA hem de Meksika kökenli (Chicano) ulusal aktivist grubu Unido'nun yerel kanadıyla örgütlenen Meksika kökenli (Chicana) genç radikal aktivist bir kadındır. Şehir dışında ve geceleyin Unido ile bir konferansa katıldığı esnada, Juan isimli genç bir erkek ona cinsel saldırıda bulundu. Marisol şehre döndüğünde yaşadığı bu olayı CARA üyeleri ile paylaştı. Bize, bilhassa Unido'nun organize ettiği bir etkinlikte meydana gelen, yaşadığı bu saldırı sonucu ne denli rencide olduğunu ve kafasının karıştığını anlattı. CARA üyeleri hissettiği bu duyguları görerek iyi ve güvende hissetmesi için ona destek oldu. Daha sonrasında bir topluluk olarak Unido'nun örgütlenme kültürüne dair daha iyi bir fikir edinmek adına onunla konuşmaya başladık ve topluluk içerisinde cinsel şiddeti sorunsallaştıran bir mekanizma olup olmadığını anlamaya çalıştık.

Marisol, bu sorunu Unido'daki diğer genç kadınlara aktarması gerektiğini düşündü. Onlarla konuşunca Juan'ın Unido ile örgütlenen diğer genç kadınları da mütemadiyen cinsel şiddete maruz bıraktığı bir örüntünün farkına vardı. Üç kadının daha aynı aktivist ile benzer deneyimleri olduğunu öğrendi. Bu bilgi Marisol'ü Unido'daki kadınlarla meseleyi tartışmak üzere acil bir toplantı organize etmeye sevk etti. Bu toplantıda, bu davranışın yıllardır yaşanmakta olduğunu ve kadınların meseleye daha önce dikkat çekmeye çalıştıklarını ve Juan'ın örgüt dâhilinde elinde bulundurduğu iktidar pozisyonundan çıkarılmasını talep ettiklerini öğrendi. Ne yazık ki Unido'ya başkanlık edenler Juan ile davranışına dair konuşmuş olsalar dahi, konuyla ilgili hakiki bir takip mekanizması işlememiş ve bir sonuç alınamamıştı.

Unido'nun genç Meksika kökenli (Chicana) kadınları cinsel şiddete dair genel olarak Unido'daki erkek egemen liderliğin ve özel olarak Juan'ın davranışının üzerine gitmek için bir plan yapmaya karar verdiler. Cezai sistemi bir araç olarak kullanmanın topluluklarında sorun teşkil edeceğini belirterek, hukuk temelli bir yaptırımda bulunmak istemediklerini beyan ettiler. Ayrıca, Marisol Unido'nun Juan'ın istismarcı davranışını çözümlemekle ilgili herhangi eylemde bulunmayıp sırf saldırganı dışlama yoluna giderek meseleyi sonlandırmasını da istemiyordu. Unido çatısı altında örgütlenen genç kadınlar, Juan'ın liderlik pozisyonundan istifa etmesi, onun ve destekçilerinin cinsel şiddet konusuna dair uygun bir danışmanlık alması ve Unido'nun örgüt içinde cinsel şiddet üzerine yoğun bir eğitim çalışması başlatması taleplerini içeren bir plan yapmaya karar verdi.

Kadın kolektifi güçlü ve talepleri de kuvvetliydi; öyle ki Unido'nun başkanlık pozisyonundakiler Juan'ı Unido'daki pozisyonlardan uzaklaştırma ve yalnızca Unido'nun Seattle kanadında değil, ulusal Unido gündeminde bu konuyu öncelik haline getirmek ve cinsel şiddet konusuna dair atölyeler düzenlemek fikrinde uzlaştılar. Atölye programları Meksikalıların ve Meksika kökenli Ame-

rikalıların özgürleşmesi ve cinsel şiddetin sonlandırılması çalışması arasındaki ilişkiye odaklanmaktaydı.

Ayrıca, arkadaşları ve camiasının yardımıyla Juan, kültürel olarak uygun, bilhassa cinsel şiddet saldırganlarına yönelik iktidar ve kontrol meseleleri konusunda uzman bir danışmana başvurma konusunda desteklendi. Bunun yanında, Marisol hem kendisi hem de Unido'daki diğer hayatta kalanlar için güçlü bir topluluk destek sistemi kurmak için çaba gösterdi. Nihayetinde Unido'nun bu kanadıyla arasına bir sınır koymanın sağlığı açısından daha iyi olacağına karar verdi; fakat bir yıllık bir aradan sonra Unido'nun başka bir kanadıyla örgütlenmeye başladı. Buranın yerel gündemine cinsel şiddet ve mizojini konusunda farkındalık yaratma çalışmasını dâhil etti.

İlkeleri işletmek:

Diğer iki senaryo ile karşılaştırıldığında, bu senaryonun çözümlenme süresi oldukça kısaydı. İlk senaryo (şimdiye değin!) iki senelik bir zamana yayılırken, ikincisi de bir yıldan biraz fazla bir zamandır devam etmekte. Bu üçüncü senaryo ise yalnızca iki aylık bir çalışmayla nihayete erdirildi. Bunun bir nedeni, yapısız ve enformel bir gruptan ziyade özel bir insan grubundan oluşan bir toplulukta güçlü bir sorumluluk üstlendirme çalışmasının daha kolaylıkla yapılabilmesi; zira topluluk topluluk içerisinde hâlihazırda bir sorumluluk üstlenme sistemi var ise, süreci örgütleyenler bir cinsel şiddet durumunda bu araçları en verimli şekilde kullanabiliyor.

Bu vakaya dair ilginç olan, Unido üyelerinin daha önce aynı araçları kullanarak saldırgana sorumluluk üstlendirmeye çalışması ama taleplerinin ciddiye alınmamasıydı. Bize göre, Marisol tarafından yürütülen bu sürecin daha başarılı olmasının iki nedeni vardı. Birincisi, hayatta kalanlar birkaç kişiden ziyade bir insan kolektifince desteklenmekteydi. Bu durum, Unido başkanlarıyla görüşmelerde süreci işleten gruba daha fazla güvenilirlik ve güç kazandırdı. İkincisi, süreci örgütleyenler Juan ve Unido'dan talep ettikleri hareket tarzı konusunda daha netlerdi. Belirsiz bir sorumluluk üstlendirme çağrısı yerine, süreci örgütleyen kadınlar Juan'ın ve Unido'nun atmasını istedikleri adımları tek tek beyan etmişlerdi. Bu netlik Unido'nun kadınların belirli taleplerine uyarak, baskılar karşısında eyleme geçmesine yol açtı.

Dahası, Juan'ın danışmanlık desteği alması konusunda arkadaşlarıyla da hemfikir olunması büyük bir başarıydı. Şayet amaç saldırganın danışmanlık almasını sağlamak ise, en etkili yollardan biri arkadaşlarının ya da ailesinin desteğini almaktır. Çünkü kişiyi sevdikleri için daha şefkatli olabiliyorlar; hayatında daha fazla yer aldıklarından ve daha fazla güven duyduklarından süreç kolaylaşabiliyor. Sorumluluk üstlenme sürecinde saldırganın talep edilen adımları izlediğinden emin olmak adına saldırganın arkadaşlarının ve ailesinin desteğini almak değerli bir dayanak noktası olabilir.

Güvenilirliğe Dair bir Not

Umuyoruz ki yukarıda bahsettiğimiz senaryolar, çoğunlukla topluluğun pek çok bileşeni olan karmaşık bir süreç işleterek kendi içinde tartışması gereken "cazvari" niteliği ortaya koymuştur. Süreci örgütleyenler (kadını kollayan/ feminist, ırkçılık karşıtı, queer yanlısı olmak gibi) bazı temel ilkelere bağlı kalmak durumundayken ve yukarıda sıraladığımız örgütlenme ilkeleri üzerinden süreci işletebilirken, her durumun kendine has bağlamı kendi içinde karmaşık olabilir; dolayısıyla süreci örgütleyenler süreç işlerken taktikleri değiştirebilecek veya iyileştirebilecek şekilde esnek olmak da zorundadır.

Cazvari çalışma ihtiyacının altını çizmek amacıyla, kolektif sorumluluk üstlenme sürecinde sıklıkla ortaya çıkan bir sorunu kısaca açımlamak isteriz: topluluk ve sorumluluk üstlenme sürecini örgütleyenler hayatta kalanın ve saldırganın *inanılabilirliğine* nasıl karar veriyor? Çünkü baskıdan ötürü, beyaz olmayanlar, gençler, queerler ve sakatlar çoğunlukla ihlal edildiklerine veya sömürüldüklerine dair hikâyelerini anlattıklarında onlara inanılmıyor. Birinci senaryoda, sözgelimi, cinsel tacize maruz bırakılmış olan bir siyahi kadına inanılmadı; çünkü siyahi kadınların ayrım gözetmeden herkesle her şekilde cinsel ilişkiye girdiklerine (promiscuous) dair ırksallaştırılmış ve cinsiyetlendirilmiş basmakalıp inanışların varlığı söz konusuydu. Bu sebepten, cinsel şiddete maruz bırakıldığını beyan eden kişiler karşısında feminist şiddet karşıtı camianın her daim kadının beyanını esas almak gibi bir prensipleri vardır.

CARA da böyle düşünmektedir; lakin biz bunu hiç eleştirmeksizin yapmıyoruz. Biz, Gerçekten Ne Yaşandığının Objektif Hakikatini bulma nihai amacı güden *gerçekleri ortaya çıkarma misyonu* üstlenmiyoruz; cinsel şiddete maruz bırakılmış birinin hikâyesiyle *ilişkilenme* süreci geliştirmeye çalışıyoruz. Bir cinsel şiddet yaşanıp yaşanmadığını kanıtlamak neredeyse imkânsız; imkânlı olsa dahi inanılmaz zaman ve enerji isteyen bir süreç. Gerçek şu ki mükemmelen doğru bir cinsel şiddet vakası hikâyesine erişmek zor. Herkesin kendi deneyimini olabildiğince doğru bir biçimde aktarma yükümlülüğü olmasına rağmen, bazen hayatta kalanlar her detayı hatırlamıyor ya da anlattıkları hikâye tutarsız olabiliyor. Bu anlaşılır bir şey; cinsel şiddet deneyimi oldukça travmatik bir durum olabilir ve travma bir kişinin hafızasını ve algısını etkileyebilir. Dahası, 15 yaşında birinin yaşı ya da sakatlık durumu hikâyelerini kesin bir doğrulukla aktarma kapasitelerini etkileyebilir. Bu durum onların inandırıcılığını zayıflatmaz. Bazen saldırganlar olan biteni olduğundan epey farklı ve nezaketle anlatır görünürler. Bu da onlara inanılmak zorunda olunduğu anlamına gelmiyor.[11]

[11] İnsanların bir tecavüze ya da istismara dair kasten yalan söylediği durumlarda alınacak tavır üzerine daha fazla düşünülmesi gerekiyor. Eğer biri istismar suçlamasını birini yalnızlaştırmak, cezalandırmak veya kontrol etmek amacıyla bir araç olarak kullanıyorsa ne olacak? Bu hâlihazırda istismar içeren ilişkilerde söz konusu olabiliyor; ama aynı za-

Bu güvenilirlik sorunuyla baş etme stratejilerinden biri olarak biz cazvari bir yöntem öneriyoruz; bu yöntem süreci örgütleyenlerin kişilerle ve durumun meydana geldiği bağlama mahsus bir uğraş gerektirir. Süreci örgütleyenler bir hikayenin objektif, soğukkanlı bir şekilde tarafsız alıcısı değiller; bilakis, bu insanlar ne olduğuna ve ileride ne olması gerektiğine dair bir düşünme biçimi inşa etmeye ve yaratmaya yardımcı olan kişilerdir.

Bir cinsel şiddet vakasıyla eleştirel bir şekilde iştigal etmenin anlamı onu çoğul bağlamlar içerisinde bilfiil düşünmek anlamına gelir. Örneğin, biz bu çalışmaya ne üzücü ki cinsel şiddetin mütemadiyen gerçekleştiği bir kültür içinde yaşadığımız anlayışıyla başladık. Biz kurumsal baskının söz konusu durumlarda insanların tercihlerini belirlediğini düşünüyoruz. İnsanların davranış örüntülerine bakıyoruz. Biz, şiddetin vuku bulduğu topluluğa dair durumu anlamaya yardımcı olabilecek diğer bilgileri alarak düşünüyoruz. Çünkü objektif olmadığımızın biz de farkındayız; önyargılarımızın bilgi edinme yöntemimizi belirleyebildiğini biz de biliyoruz ve bunun elverişli olup olmadığı üzerine kafa yoruyoruz. Meydana gelen olayın meşakkatli tarafları üzerine eleştirelliği elden bırakmadan düşünmek için birbirimize yardım ediyoruz; dolayısıyla yaptığımız çözümleme dar bir perspektife sahip olmuyor veya olayın tek bir yönünü ele alarak gerçekleşmiyor.

Kısaca belirtmek gerekirse, hikâyenin önemli detaylarını en iyi şekilde değerlendirebilmek adına olayla eleştirel bir bakış açısıyla ilişkileniyoruz ve bunun ardından sağlam politik değerler ve örgütlenme ilkelerine dayalı olarak durumu ele alan bir plan tasarlıyoruz.

---

manda bir baskı aracı olarak da işlev görebiliyor (örneğin, heteroseksüel bir kadın queer bir kadını sırf queer kimliğinden ötürü tacizle suçlayabiliyor ya da beyaz bir kadın ırkçılığından ötürü siyahi bir erkeği cinsel saldırı ile suçlayabiliyor). Bir başka sorun da bir kişinin yaşadığı şiddet deneyimi topluluğun "şiddet" tanımıyla uyuşmadığında açığa çıkıyor. Böyle bir durumda topluluk "şiddet" kavramının anlamını genişletmeyi düşünebilir ya da farklı bir çözümleme veya tepki ortaya konması gerekebilir. Son olarak, bir yandan bu sorularla uğraşırken, solcu / ilerici camiamızı örgütlü eylemin yerine bir türlü sona ermeyen bir süreçten menkul bir kültür yaratma ihtimali konusunda da uyarmak isteriz. Güvenilirlik meseleleri ve diğer tartışmalı mevzular karmaşık konular ve grubun zamanını ve enerjisini tüketebilirler. Öyle bir zaman gelir ki nihayetinde olup bitene dair ne düşündüğünüz konusunda bir konsensüse bile varmaya ihtiyaç duymayabilirsiniz. Ama bunun anlamı bir eylem planı yapmak ve tepki göstermek konusunda konsensüse varılamayacağı anlamına gelmiyor.

Sonuç

Bir topluluk içinde cinsel şiddetin varlığına işaret etmenin gerilimi düşünüldüğünde, saldırganın adını anmak neredeyse kesin olarak toplulukta bir çalkantıya ve zarara sebebiyet verecektir. Topluluk içinde bir sorumluluk üstlenme sürecine girişecek olan kişilere, süreci yürütürken meydana gelebilecek risklere dair hazırlıklı olmalarını öneriyoruz. Bu zorlu ve çetin bir çalışma olacak; ama aynı zamanda topluluk oluşturma açısından çok önemli, son derece özgürleştirici, anlamlı ve bağlılık inşa eden bir süreç de olacaktır. Bu çalışmayı yapmak üzere topluluklarla ilişkilenmek, topluluklarda insanların birbiriyle yeniden bağlantı kurabilmesine, bizim ilişkilerimizin potansiyel olarak sağlamlaşmasına ve topluluklarımızın diğer politik çalışmaları yapabilmek için daha dirençli olmasına yardımcı oluyor. Şayet gösterirse gösterdiği tepki çoğunlukla hepten baskıcı olan kurumların bizi desteklemesini beklemek yerine kolektif sorumluluk üstlenme çalışması kendi kişisel hayatlarımızda, camialarımızda ve politik yaşamlarımızda bir özgürleşme pratiği geliştirmeye yardım eder. Devrimci hareket inşasının yolu ancak bağ kurma, aracı olma, saygı duyma, özerklik ve adalet gibi özgürleşmeye dayalı değerlerimizi olumlayan sistemler ve pratikler kurmaktan geçer. Sorumluluk üstlenme süreci ilişkilerimizi ve topluluklarımızı bu özgürleştirici değerleri yansıtmak üzere önemli bir dönüşüm fırsatı sunar.

Devrimci hareket inşasının yolu ancak bağ kurma, aracı olma, saygı duyma, özerklik ve adalet gibi özgürleşmeye dayalı değerlerimizi olumlayan sistemler ve pratikler kurmaktan geçer.

“Korkmadan nasıl yaşanır anlatır mısın?”

Almanca Çeviriye Önsöz

Sevgili herkes,

İlk çevirimizi elinizde tutmaktasınız. Çetrefilli kelimelerle cebelleşmenin ve anlam tartışmalarının ardından, sonunda kırmızı kalemlerimizi bir kenara koymuş bulunuyoruz ve artık bu metni kopyalayıp, kitapçık haline getirip dağıtmaktan memnunuz.

Son yıllarda üzerinde çalıştığımız materyallerin hemen hepsi İngilizceydi. Bu sebepten, topluluğun sorumluluk üstlenmesi ile ilgili elzem argümanları Almanca konuşulan bölgelerdeki bağlamlara taşıyabilmek için Almanca dilinde metinlere ve çevirilere ihtiyaç duyduğumuzu hemen fark ettik. İlk çeviri metnimiz olarak, pek çok nedenle, ABD Seattle'dan CARA (Communities Against Rape & Abuse) grubunun 2006 yılında The Color of Violence – the Incite! Anthology isimli kitapta yer alan ve daha sonra 2008 yılında "The Revolution Starts at Home" adıyla online kitapçık şeklinde yayımlanan metnini seçtik. Çünkü metin, konuya dair iyi bir giriş yazısıydı ve topluluğun sorumluluk üstlenme çalışmasına dair yazılmış ilk kapsamlı metinlerden biriydi. Metin boyunca bir yandan 10 tane ilke kuramsal bir çerçeve içinde sunulurken; diğer yandan üç ayrı senaryo (deneyim hikayeleri) ile uygulamaya dair de perspektifler sunulmaya çalışılıyor. Bunu yaparken de beyaz olmayan topluluklara ve yapısal güç ilişkilerinin, kişiler arası şiddetin ve cinselleştirilmiş şiddetin birbirleriyle olan ilişkisine odaklanıyor. Bize göre bu metin, bir şiddet vakasında tarafları kapsayıcı bir topluluk çalışmasının nasıl olabileceğini ve ayrıca şiddet uygulamış kişinin sorumluluk üstlenmesi sürecinde karşılaşılabilecek zorlukların nasıl yönetilebileceğini gösteriyor.

Biz Kimiz

Grubumuz 2011 yılından bu yana cinselleştirilmiş şiddet, topluluğun sorumluluk üstlenmesi ve dönüştürücü adalet konuları üzerine çalışmaktadır. Topluluklar için cinselleştirilmiş şiddete ve yakın ilişkilerdeki şiddete (ki sıklıkla bu sınırları da aşan diğer şiddet türlerine) ilişkin uğraşımızı kolaylaştıracak kavramlar ve pratikler geliştirmek ve yaygınlaştırmak gayretindeyiz. Amacımız, bu şiddet biçimlerini farklı güç ilişkileriyle bağlantılı bir şekilde incelemek ve bunlarla ilişkili çeşitli zorlukları ve katmanlı yapılarını da hesaba katarak meseleye yaklaşmak.[1] Şimdiye dek bu konuya dair Almanya'nın birçok yerinde sol politik çevrelerde sayısız atölye çalışması yaptık; somut vakalarda politik gruplarla ve ortak yaşam projeleriyle (Hausprojekte) birlikte çalıştık ve süreçleri birlikte yürüttük. Şiddet faili kişilerle dönüştürücü çalışma yapmak arzusundaki gruplarla ve çevrelerle de süreç yürüttük. Bizim grubumuzdan bazıları başka gruplarla birlikte örgütlenerek buralarda çeşitli uygulamalı ya da kavramsal çalışmalar gerçekleştirdi. Bunlar arasında şunları sayabiliriz: Cinsel Şiddete Maruz Bırakılanlara Destek, Cinsellikte Onay ve Şiddeti Önleme Projesi, Feminist bir Çerçeveyle Şiddet Faili Kişilerle Dönüştürücü Çalışma, Ayrımcılık Karşıtı Çalışma ve bu alandaki diğer aktivistlerle birlikte görüşmeler ve radyo projeleri.

Topluluklar için cinselleştirilmiş şiddete ve yakın ilişkilerdeki şiddete (ki sıklıkla bu sınırları da aşan diğer şiddet türlerine) ilişkin uğraşımızı kolaylaştıracak kavramlar ve pratikler geliştirmek ve yaygınlaştırmak gayretindeyiz.

Çalışmalarımız hakkında daha fazla bilgiye ulaşmak ve neler yaptığımızı öğrenmek için bkz.
www.transformativejustice.eu

[1] Burada, Berlinli örgüt LesMigras'ın Almanca konuşulan bölgeler için geliştirdiği kesişimsel bir şiddet anlayışından bahsediyoruz. Bu anlayışla vurgulanan, devlet şiddeti, yapısal şiddet ve kişiler arası şiddetin kesişimsellliğidir. LesMigras örgütü, topluluğun sorumluluk üstlenmesi perspektifini kullanarak eleştirel bir anlayış geliştirmiş ve şiddet durumlarında topluluk temelli desteğin nasıl sağlanacağına ilişkin muazzam bir broşür hazırlayıp yaygınlaştırmıştır. Devletin ceza sisteminin feshedilmesi için çalışan LesMigras ve hatta queer feminist gruplarla yıllardan beri süregelen işbirliğimiz sayesinde bir dizi tartışma yürüttük. Bizler, devlet şiddeti üzerine kesişimsel bir eleştiriyi mütemadiyen çalışmamızın bir parçası yapmaya çalışıyoruz.
LesMigras'ın şiddet anlayışına dair bkz.: http://www.lesmigras.de/Gewaltverständnis.html

Dönüştürücü Adalet ve Topluluğun Sorumluluk Üstlenmesi Aktivizminin Ortaya Çıkış Hikâyesi

ABD'deki sosyal hareketler içindeki çeşitli toplumsal adalet aktivistleri, marjinalleştirilmiş toplulukların (polis, hapishaneler, psikiyatrik kurumlar, çocuk ve gençlere yardım merkezleri, göç yönetimi gibi) devlet kurumlarının ötesinde güvenliğini sağlama amacı güden bir şiddet argümanı tasavvuru geliştirdiler. Bu argümanlar, öncelikle beyaz olmayan natrans kadınlar ve translar[2] tarafından oluşturuldu ve üzerine tartışmalar yürütüldü. Bu tartışmalarda devlet şiddeti ve kişiler arası şiddet arasındaki bağlantılar ortaya konuldu. Devlet kurumlarının destek olmaktan ziyade daha fazla şiddete yol açtığı gözler önüne serildi.[3] Geliştirilen kavramlar, endüstriyel hapishane kompleksine ve beyaz ana akım feminizme ve kurumsallaşmış şiddet karşıtı çalışmalara gösterilen direnç ile yakından ilişkili üretilmişti. Çünkü bahsi geçen bu çalışma biçimi, ırkçı suç ortaklığına neden olmakta ve hem ırkçı insan avı örüntüsünü hem de maruz bırakıldıkları cinsel şiddet büyük çoğunlukla görünmez kalan siyahi ve beyaz olmayanların kriminalize edilmesini ve aşırı yüksek oranlarda tutuklanmasını kolaylaştırmaktadır.

Bu eleştiriye dayanarak, dönüştürücü adalet ve topluluğun sorumluluk üstlenmesi şemsiye kavramlarını yeniden ele alan ve hatta Avrupa ve Avustralya'da denemeden geçirilen çeşitli kuramlar ve pratikler üzerinde çalışıldı. Bu kavramların temeli, tabandan örgütlenen, topluluğa özel, destek sistemini oluştururken ve gelecekteki muhtemel şiddeti önlerken ne şiddet uygulayanın ne de şiddete maruz bırakılanın devletin yapısal süreçlerine dâhil edilmediği bir süreçtir. Bu süreçte söz konusu olan, hem şiddet uygulayan kişilerin hem de çevresindekilerin ve bu kişilerin içinde bulunduğu toplulukların uygulanan bu şiddet ile alakalı sorumluluk üstlenmeyi öğrenmesi gerekliliğidir.

Beyanın Esaslığı ve Topluluğun Sorumluluk Üstlenmesi

Pek çok sol politik - otonom örgütlenmede kullanılan, cinsel şiddete maruz bırakıldığına dair kişinin beyanının esas alınması kavramı, 90'larda feminist lezbiyen kadınlarca üretildi. Bu kavram, heteroseksüel ve natrans erkeklerin hakim olduğu belirli bir bağlama müdahale amacıyla kullanıldı. Burada amaçlanan, maruz bırakılan kişinin desteklenmesi ve neyin cinsel şiddet olduğunun tanımını yapabilmesini sağlamak ve onunla dayanışabilmeyi mümkün kılmak ve onu güçlendirmekti. Böylelikle, bireysel şiddet deneyimi ve şiddete maruz

[2] Burada trans şemsiye bir kavram olarak kullanılmaktadır (ç.n.)

[3] Bu teorik ve pratik çalışmalara bilhassa INCITE! Women of Color Against Violence, CARA, Generation- FIVE ve Creative Interventions katkıda bulundu. Bu örgütlerle veya başka gruplarla ilgili daha fazla bilgi edinmek isterseniz web sitemizi ziyaret edebilirsiniz: https://www.transformativejustice.eu/en

bırakılanın şiddeti adlandırabilme kudretinin olması başlangıç noktası olarak kabul edildi. Bu yaklaşımı hala temel alıyoruz. Ne var ki beyanın esaslığı kavramına odaklanılması konuyu cinsiyetlerarası ilişkilerle sınırlıyor ve beyaz Alman heteronormatif /ikili cinsiyeti esas alan bir bakışa dayandırıyor. Fakat (cinselleştirilmiş) şiddet ile alakadar olmak, kesinlikle daha başka güç ilişkilerinin de konuya dâhil edilmesini gerektiriyor. Sözgelimi ırkçılık ve beyaz normları dikkate alınmadığında, süreçler pek çok noktada tökezliyor. Burada mevzu bahis olan, şimdiye dek uygulanmış olan pratiklerin ve temsillerin eleştirel bir perspektifle yeniden ele alınması, üzerine daha fazla düşünülmesi ve birbirleriyle olan bağlantılarının kurulmasıdır.

Buradan hareketle bize göre topluluğun sorumluluk üstlenmesi konusu şu ek soruları ortaya çıkarıyor: Devlet şiddetini kim savunuyor ve kim bundan zarar görüyor? Kimin hangi alanlara ve kaynaklara erişimi var? Örneğin beyanın esaslığı söylemi gibi? Hangi şiddet deneyimleri şiddet olarak algılanıyor, hangileri algılanmıyor?

Sözgelimi, şiddeti heteronormatif olmayan ve ikili cinsiyetin ötesine geçen ilişkilerde ve durumlarda görünür hale getirmek ve bunlara dair de süreç işletebilmek için, şiddet içeren davranışın toplumsal cinsiyet rollerinin dikte ettiğinin ötesinde adlandırabilmesi için kıstaslar ve vasıflar geliştirmemiz gereklidir. Çeşitli baskı biçimlerini içeren ve birbiriyle iç içe geçmiş karmaşık durumlarda beyan esaslığı kavramı meseleyi zor bir hale getirir.

Topluluğun sorumluluk üstlenmesi perspektifi şiddeti sadece iki taraftan ibaret, hukuki ve ahlaki 'suçlu-kurban rolleri" aracılığıyla anlamaya çalışmamaktadır; bilakis, şiddeti ayrıcalıklardan ve baskılardan menkul kesişimsel ve karmaşık bir sistem olarak görmektedir. Bireysel şiddet davranışı sıklıkla yapısal ve kurumsal şiddeti besler ve kişiler üzerinde farklı etkileri vardır. Şiddet, toplumsal olarak öğrenilen bir davranış biçimi olarak görülür ve dolayısıyla da bir "hastalığın", "deliliğin", ya da "kötü" birisi olmanın sonucu olarak ele alınmaz. Bu da bizi, her birimizin farklı bağlamlarda ve farklı baskı sistemleri dâhilinde şiddet uygulama ihtimalimizin olmasıyla yüzleşmeye zorlamaktadır. Bu nedenle, kişilerarası ilişkileri değiştirebilmek için şiddet meselesiyle sorumluluk üstlenerek ilgilenmeyi öğrenmek önemlidir. Topluluğun sorumluluk üstlenmesi yaklaşımı, sadece bir kişinin şiddet içeren davranışının dönüştürülmesiyle uğraşmakla kalmaz; daha ziyade içinde bulunduğumuz çevrenin ve her bir topluluğun tamamının değişimini hedefler. Bunu yaparken önceliği, şiddete maruz bırakılan kişinin esenliğini ve güçlendirilmesini, toplumsal adalete giden yolda geniş kapsamlı bir toplumsal dönüşüm için öncelik addeder. Beyanın esaslığı ve topluluğun sorumluluk üstlenmesi çalışması son zamanlarda çoğunlukla birbirine karşıtmış gibi ele alınıyor; lakin biz bu iki kavramın birbirini tamamladığını düşünüyoruz. Dönüştürücü adalet / topluluğun sorumluluk üstlenmesi, beyanın esaslığı ve karşılaşılan zorluklar üzerine umuyoruz ki okumanız için yakında daha fazla metin yazacağız.

Almanya Bağlamında Yaşanılan Zorluklar

Berlin'de bizim dahil olduğumuz topluluklar içinde topluluğun sorumluluk üstlenmesi ve dönüştürücü adalet kavramlarından ne anladığımızı ve bunun ötesinde ne anlama gelebileceklerini kendi kendimize sorduk. Bu kavramları kendi bağlamımıza "tercüme etmeye" ve kullanmaya çalıştığımızda fark ettik ki bu fikirlerin ortaya çıktığı bağlamlar ve bizim kendi içinde bulunduğumuz bağlam arasında büyük bir farklılık söz konusuydu. Dolayısıyla bir araya gelip yaptığımız tartışmalar her daim daha fazla mühim sorunun ortaya çıkmasına yol açtı. Almanya grubu olarak bu kavramları kullanmak istiyorsak, bunların ortaya çıkış hikâyelerini bilmeyi ve bu kavramların Almanya bağlamına doğrudan değiştirmeksizin alınıp alınamayacağı üzerine iyice kafa yormayı önemli buluyorduk.

Örnek vermek gerekirse, ABD'nin ve Almanya'nın hapishane sistemleriyle ilişkili düşünelim. Almanya'daki hapishanelerde ABD ile karşılaştırılabilecek sayıda mahpus kitlesi bulunmuyor. Fakat sosyal devletin varlığının ortadan kalkışıyla ilgili belirli gelişmeler ya da gitgide (iş ve işçi bulma kurumu gibi) refah devletinin kurumlarınca temsil edilen cezalandırma mantığı büyük benzerlikler gösteriyor. Hapishane sisteminde devletin toplumsal dışlama mantığı Almanya bağlamında ABD kadar yüksek derecelerde uygulanmasa da, yine de diğer kapatılma mekânlarında gerçekleşmektedir. Burada öncelikle en büyük rolü oynayan sınır güvenliği rejimi (mülteci kampları ve sınır dışı öncesi gözetim), psikiyatri, yoksulluk yönetimi ve benzerleridir.

Dönüştürücü çalışmanın aşamaları

Aşağıda dönüştürücü çalışmanın farklı aşamalarını sıralıyoruz.

Hayatta kalanın desteklenmesi: Topluluğun sorumluluk üstlenmesi kavramının başlangıç noktası görülen aşamadır. Bu aşamada şiddete maruz bırakılanın desteklenmesi, güçlendirilmesinin yanı sıra saldırgandan hesap sorulması süreci esnasında taleplerinin uygulanması sağlanır. Bu aşama yapılan çalışmanın temeli olarak gösterilmesine rağmen, kendi deneyimlerimizle sabit üzülerek söylüyoruz ki hala pek az kişinin uyguladığı bir adımdır.

Topluluğun Rolü: Sorumluluk üstlenme çalışması için şiddetin gerçekleştiği ve şiddet davranışının etkilediği çevreyle ve ortamla ilgili bir incelemeye ve sorumluluk üstlendirme çalışmasına ihtiyaç vardır. Topluluğun davranışı ve değerleri şiddetin ortaya çıkışının ve dinamiğinin mühim bir parçasıdır. Aynı zamanda, şiddet vakasıyla uğraşırken, daha güvenli alanların yanı sıra pozitif bir cinsellik ve onay verme konusuna dair soruların cevaplanması açısından topluluk önemli bir kaynaktır. Bu çalışma ve sorumluluk üstlendirme süreci, normalleşmiş şiddetin tespit edilebilmesi ve maruz bırakılanın yaşadığı şiddet

üzerine konuşabilmesi için güvenli bir ortam ve destek sağlanabilmesi için ancak toplulukların içinde ve onlarla birlikte gerçekleştirilebilir. Uzun vadeli tasavvur, şiddetin azaltılması ve en iyisi bir daha yaşanmamasıdır. Bunun için ilk adım insanların şiddet deneyimlerine dair bilinçlendirilmesi ve eyleme geçebilmeleridir. Lakin bu bilinçlenme ve eyleme geçme eleştiri ve sorumluluk ile baş etmeye hazır olmayı gerektirir; böylece, topluluklardaki kişiler birbirleriyle başka türlü bir iletişim kurma yolunu ve girift şiddet davranışlarıyla farklı bir biçimde mücadele etmeyi öğrenebilir.

Şiddet uygulayan kişiyle dönüştürücü çalışma: Almanca konuşulan bölgelerde şiddet uygulayan kişilerle az sayıda dönüştürücü çalışma deneyimi bulunmaktadır. Bu yüzden şiddet uygulamış/uygulayan kişinin camiadan dışlanması, çoğunlukla tek ve nihai olasılık olarak görülür. Dışlamalar her ne kadar stratejik olarak uygulanmasa da ve şiddete maruz bırakılan kişi nezdinde anlamlı ve yardımcı da olsa, etkileri yıkıcı olabilir. Şayet şiddet uygulayan kişi camiadan dışlanırsa, şiddet içeren davranışla ilgili bir sorumluluk üstlendirme süreci işletmek ve bu davranışı sona erdirmek daha zor olur. Genellikle bunun sonucu, ne şiddet uygulayan kişinin ne de topluluğun kendisinin, altında bulunan yapısal sebeplerle birlikte somut olarak şiddet ile uğraşmaya devam etmemesi olur. Böylelikle şiddet içeren davranışın bir başka bir zamanda ve mekânda tekrar gerçekleşmesini engellemez. Şiddet uygulayan kişiyle yapılacak çalışmanın ve tartışmanın maruz bırakılan kişi için de koruyucu ve önleyici bir işlevi olabilir. Bilhassa marjinalleştirilmiş ve devlet yapılarınca kriminalize edilmiş topluluklarda, değişim süreçlerini kolaylaştıracak kavramlara ihtiyaç vardır. Kategorik dışlamalar, şiddet uygulayan kişinin kendi camiasına tekrar girmesinin engellenmesi ile sonuçlanır; lakin böylelikle onu belirli güç ilişkilerinden koruyacak bir alandan da uzaklaştırılmış olur.

Teşekkürler!

Bu konuya dair incelemelerimiz bu alanda uzunca zamandır çalışmakta olan gruplarla yıllar süren tartışmalarımız sayesinde gerçekleşebildi. Bazılarının adını burada anmak isteriz: INCITE!, CARA (Communities Against Rape and Abuse), Creative Interventions, Support New York, Philly Stands Up, GenerationFIVE, Northwest Network, The Challenging Male Supremacy Project, ve das Safe OUTside the System Collective at the Audre Lorde Project. Konu üzerine düşünüp taşınmaları ve kısmen kişisel iletişim kurarak bizimle bu fikirleri cömertçe paylaşmaları sayesinde bu çalışmayı yapabildik ve zenginleştirebildik. Bunun için onlara minnettarız.

Grup içinde öğrendiklerimiz, düzenlediğimiz atölyeler, destek çalışmalarımız ve dönüştürücü süreçler ve yanı sıra bu tercüme; bunlar şiddeti sona erdirme, hayatta kalanları güçlendirme ve destekleme, bireysel ve kolektif yaraları iyileştirme ve tüm bunlarla birlikte şiddetle sorumlu bir şekilde başa çıkma

konusunda beceri kazanma yolundaki yapbozun minik parçaları. Dileğimiz ve amacımız şiddeti meydana gelene dek bekleyerek konu etmek değil; bilakis olay olup bittiğinde yangını söndürme çalışması yapmanın ötesine geçerek somut durumlara dair esaslı bir çalışma yapmak. Biz bu çalışmayı önemli buluyoruz; çünkü biz birbirimizi kollamanın ve şiddeti azaltmanın/önlemenin yollarını bulma gayreti içindeyiz. Bize göre bu çalışma toplumsal adalete ve devrime ulaşma çabasının ayrılmaz bir parçası. Biri diğerinden bağımsız değil: yapısal şiddet üzerine birlikte kafa yormaksızın insanlar arası şiddete karşı başarılı bir çalışma yürütemeyiz. Camialarımızdaki şiddete neyin yol açtığının farkındalığı ve tespiti ve bu şiddetin yeniden değerlendirilmesi ve sorumluluk üstlenme süreci olmaksızın toplumsal yapıların dönüşümü ve temelden değişimi mümkün değildir.

Bu bağlamda, ayrıca vurgulamak gerekiyor:

Devrim evde başlar.

Umuyoruz ki bu kitapçığı okumak sizin de işinize yarayacak. Ayrıca, bilhassa kendi maruz bırakıldığınız cinsel şiddet durumlarında, bu konuyla uğraşmanın ne kadar zor olabileceğinin farkındayız. Burada incelenen konular kendi maruz bırakıldığınız şiddet deneyimlerini hatırlatabilir. Yaşadığınız deneyimle ilgili ihtiyacınız olan desteği almanızı ve bu kitapçıkta bahsedilenlerin de bu esnada size dayanak olabilmesini diliyoruz.

Berlin Dönüştürücü Adalet Kolektifiniz

Geribildirimleriniz, eleştirileriniz olursa ya da haberleşmek isterseniz seviniriz: *transformyrcommunity@riseup.net*

Cinsel Şiddetle
Mücadele Derneği
cinselsiddetlemucadele
cs_mucadele
cinselsiddetlemucadeledernegi